

ZAGINIENI

w obławie
augustowskiej
– lipiec 1945 r.

Instytut Pamięci Narodowej –
Komisja Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu
Oddział w Białymstoku

Białystok 2005

Największa zbrodnia na Polakach po wojnie

W pierwszym okresie II wojny światowej powiat suwalski i północne skrawki augustowskiego znalazły się pod okupacją niemiecką, reszta powiatu augustowskiego – pod sowiecką. I pod jedną, i pod drugą okupacją od pierwszych dni w polskie społeczeństwo uderzały surowe represje, zwłaszcza skierowane przeciwko jego elitom oraz osobom zaangażowanym w działalność konspiracyjną. Różnica polegała – poza polityką wobec Żydów – na sposobie stosowania represji. Niemcy realizowali je w sposób otwarty, często organizując publiczne egzekucje; pod okupacją sowiecką ludzie znikali po cichu – wywożeni do więzień, deportowani na Syberię lub do Kazachstanu. I jeden, i drugi okupant stosował zasadę odpowiedzialności zbiorowej, przy czym władze sowieckie również za czyny jeszcze niepopołnione, a które represjonowany potencjalnie mógł w przyszłości popełnić.

Już w początkowych tygodniach okupacji w Suwalskiem powstało szereg organizacji konspiracyjnych (Tymczasowa Rada Ziemi Suwalskiej, Legion Piłsudskiego, Legion Nadniemeński, Korpus Ziemi Suwalskiej, Odrodzenie Narodowe), które następnie zostały włączone do Związku Walki Zbrojnej. ZWZ powstał także w powiecie augustowskim – zaczęła się tam nawet organizować partyzantka – zwłaszcza w rejonie Czerwonego Bagna. „Wskutek działalności polskich band – wspominał sekretarz Komitetu Rejonowego KP(b) Białorusi za „pierwszego sowieta” – za czasów mojego przebywania w Augustowie zgi-

nęło około 50 naszych ludzi (...). Polacy zdrowo nam szkodzili. To była prawdziwa wojna.”

Po wybuchu wojny niemiecko-sowieckiej i szybkim zajęciu przez Niemców także obszaru Augustowszczyzny, nastąpiło ujednolicenie struktur polskiego podziemia w obydwu powiatach. Cechą charakterystyczną konspiracji wojskowej w tym rejonie była jej jednorodność – w końcowym okresie wojny istniały tu wyłącznie struktury Armii Krajowej, znanej głównie pod kryptonimem Polski Związek Powstańczy.

Na początku czerwca 1944 r. w szeregach AK w obydwu obwodach było około 5 tys. zaprzysiężonych członków, a wiele oddziałów partyzanckich prowadziło aktywną działalność, wykorzystując dogodne warunki jakie stwarzała im Puszcza Augustowska. W ramach akcji „Burza” latem 1944 r. w obwodach suwalskim i augustowskim w walkach z Niemcami wzięło udział około 800 żołnierzy AK, a akcja została przeprowadzona z największym rozmachem w skali całego okręgu białostockiego. W obwodzie suwalskim atakowano oddziały niemieckie na trasie Sejny-Augustów oraz linię kolejową Suwałki-Augustów (wysadzono 7 pociągów), stoczono wiele potyczek, w wyniku których zginęło około stu Niemców (własne straty też były znaczne: kilkudziesięciu zabitych). W obwodzie augustowskim oddziały AK przeprowadziły wówczas co najmniej 23 akcje i stoczyły 3 większe potyczki. Część akcji została przeprowadzona wspólnie z oddziałem dywersyjno-rozpoznawczym partyzantki sowieckiej, którym dowodził mjr Władimir Cwietynski „Orłow”, „Kalinowski”. Oddział ten przybył w rejon Puszczy Augustowskiej w końcu kwietnia 1944 r. i pomimo złych doświadczeń polsko-sowieckich z lat

1939-1941, miejscowe struktury AK podjęły z nim współpracę, która dobrze się układała (wielokrotnie ratowano się nawzajem z opresji) i trwała aż do wyparcia Niemców.

Gdy akcja „Burza” dobiegała końca (bez uzyskania celów zasadniczych), zaczął się dramat żołnierzy AK. Oddziały, które przekraczały linię frontu, były po stronie radzieckiej rozbrajane: proponowano wstąpienie do Ludowego Wojska Polskiego, opornych internowano. Część oddziałów została rozformowana i nie wpadła w ręce sowieckie. W wyniku zaangażowania się w akcję „Burza”, a zwłaszcza współpracę z partyzantką sowiecką (także z innymi grupami desantowymi), polskie podziemie zostało w dużym stopniu zdekonspirowane i stało się obiektem aresztowań przez służby specjalne ZSRR: Smiersz i NKWD. Służby te nie tylko współpracowały z Urzędami Bezpieczeństwa Publicznego i korzystały z ich informacji, ale w drugiej połowie 1944 r. dysponowały rozwiniętą siecią własnych konfidentów.

Już we wrześniu 1944 r. zaczęto aresztować członków AK i wywozić ich do obozów internowania, głównie do Ostaszkowa. W pow. suwalskim na początku listopada aresztowano około 90 akowców, a do marca 1945 r. – łącznie 350. Wśród nich był m.in. por. Michał Czatyрко „Kawka” (aresztowany 6 XI 1944 r.), który był dowódcą patrolu łącznikowego przebywającego w oddziale „Orłowa”. Czatyrkę nie uchroniło przed aresztowaniem pismo od mjra „Orłowa”, które miało być swojego rodzaju giejtem chroniącym go przed represjami sowieckimi. Czatyрко spędził kilka lat w łagrze na Syberii. Wywieziono też legendarną dr „Hankę” i sanitariuszki, które opiekowały się rannymi, nie tylko polskimi, ale i sowieckimi. Według Danuty i Zbigniewa Kaszlejów, straty poniesione przez AK w Inspektoracie Suwalskim (obejmującym dwa interesujące nas obwody) w drugiej połowie 1944 r. wyniosły około 1500 osób (byli to zabici w walkach z Niemcami, zatrzymani przez stronę radziecką, przymusowo wcieleni do LWP).

Z powodu dużego nasycenia terenu wojskiem, polskie podziemie nie mogło podjąć właściwych działań obronnych. Sytuacja zmieniła się z końcem zimy 1945 r. Już wczesną wiosną, z powodu wzrostu ilości osób ukrywających się zaczęto odtwarzać oddziały partyzanckie. Ich powstanie dawało także możliwość uderzenia w osoby współpracujące z aparatem represji, pełniące funkcje konfidentów,

tworzące system władzy komunistycznej. W efekcie do końca maja 1945 r. w pow. suwalskim rozbito 17 z 18 posterunków Milicji Obywatelskiej, z 14 gmin funkcjonowały w zasadzie tylko 2 oraz wykonano 23 wyroki śmierci na donosicielach i gorliwych współpracownikach władz. Podobna sytuacja była w pow. augustowskim.

Stan ten poważnie niepokoił nie tylko polskie władze komunistyczne, ale i władze sowieckie: obiektem ataków stali się bowiem także żołnierze Armii Czerwonej i NKWD, którzy brali udział w operacjach skierowanych przeciwko podziemiu, albo dopuszczali się przestępstw popołitych wobec ludności cywilnej. W końcu kwietnia 1945 r. oddział AKO (Armia Krajowa Obywatelska była w okręgu białostockim kontynuacją AK) zlikwidował doradcę sowieckiego w PUBP w Suwałkach; polscy partyzanci ostrzelali kolumny wojsk sowieckich, napadali na konwoje bydła pędzonego w dużych ilościach z Prus Wschodnich.

Suwalszczyzna i Augustowszczyzna coraz bardziej nasycona była wojskiem powracającym z Niemiec do ZSRR i coraz częściej brało ono udział w akcjach pacyfikacyjnych na tym terenie. I tak np. w gminie Sztabin działania takie przeprowadzano co kilka dni: 24 maja w rejonie wsi Jasionowo i Krasnoborki zatrzymano 14 osób, jedną osobę zabito, jedna została ranna; 3 czerwca w trakcie operacji w gminach Sztabin i Jaminy, w których wzięło udział 54 funkcjonariuszy UBP-MO oraz 300 żołnierzy Armii Czerwonej, zabito 5 osób a zatrzymano 37; cztery dni później na terenie tychże gmin zatrzymano 5 osób.

Były to akcje prowadzone na życzenie władz wojewódzkich i powiatowych, odpowiedź na prośby kierowane do strony radzieckiej o pomoc w zaprowadzeniu porządku. Tak się złożyło, że zbiegły się one z intencjami sowieckimi. Sowietci w czerwcu przygotowywali się do przeprowadzenia wielkiej akcji pacyfikacyjnej. Nie wiemy, kto podjął decyzję o obławie zwanej od czasu – lipcową, lub miejsca – augustowską (bo w rejonie Puszczy Augustowskiej), jakie jednostki w niej uczestniczyły, jakie były dokładnie jej ramy czasowe, a zwłaszcza efekty, w tym przede wszystkim, jaki był los osób zatrzymanych i zaginionych.

Jedno jest pewne: polscy funkcjonariusze aparatu represji, choć gorliwie współpracowali ze swoimi sowieckimi mocodawcami, nie byli informowani o najbardziej istotnych kwestiach. Funkcjonariusze UBP, MO i miejscowi konfidenti odegrali ważną

rolę wskazując osoby, które powinny być aresztowane, pełniąc rolę przewodników i tłumaczy, asystując przy – nieraz bardzo brutalnych – przesłuchaniach. Incydentalny charakter miał udział w operacji dwóch kompanii polskiego 1. pułku piechoty, których żołnierze i kadra nie cieszyli się chyba zaufaniem strony radzieckiej, skoro powierzono im jedynie przeprowadzenie akcji sprawdzania dokumentów w Suwałkach, a następnie skierowano na pogranicze polsko-litewskie.

Decyzja o obławie musiała być podjęta na wysokim szczeblu dowództwa wojskowego, a biorąc pod uwagę los ofiar, zaakceptowana przez najwyższe sowieckie czynniki polityczne. Ze strony radzieckiej w obławie uczestniczyły oddziały 50. armii oraz 62 dywizji Wojsk Wewnętrznych NKWD (w tym zapewne 217 pograniczny pułk) i funkcjonariusze Smiersza (m.in. Smiersz 25 Brygady Strzeleckiej dyslokowany w Sejnach). Pochodząca ze źródeł UBP ocena, że jakoby w operacji brało udział łącznie około 45 tys. żołnierzy sowieckich jest chyba nieco przesadzona.

Nie znamy dokładnie ani daty początkowej, ani końcowej, operacji – najczęściej wymienia się okolice 10 i 25 lipca. Jednak spośród tych, którzy zaginęli, sporo zatrzymanych zostało jeszcze w końcu czerwca lub w ostatnich dniach lipca. Należy przypuszczać, że wszyscy zostali pozbawieni życia na podstawie tej samej decyzji i dlatego wszystkich należy uznać za ofiary obławy lipcowej.

Różny był sposób i okoliczności zatrzymania. Tylko nieliczne osoby zaginione zostały aresztowane przez funkcjonariuszy UBP. W miastach zatrzymywano na ogół w mieszkaniach późnym wieczorem lub w nocy. Kilkudziesięciu partyzantów z rozbitego nad jeziorem Brożany oddziału „Groma” (Władysława Stefanowskiego) wpadło w ręce NKWD jako jeńcy. Mieszkańcy wsi byli zabierani różnie: z domu, z drogi, z pola, raz zgodnie z listą, innym razem – raczej zupełnie przypadkowo. Jednym zatrzymaniom towarzyszyły rewizje, innym – nie. Najbardziej wyrafinowany sposób zastosowano w Jaziewie: zwołano zebranie wiejskie, a następnie zebranych aresztowano.

Zatrzymani zostali uwięzieni w różnych punktach i poddani często brutalnemu śledztwu. W ten sposób spośród 1900-2000 zatrzymanych wyselekcjonowano grupę około 600 osób. Nie wszyscy spośród nich byli związani z konspiracją niepodległościową, powstaje więc pytanie, czy chodziło tylko o rozbicie AK-AKO,

czy w ogóle o zastraszenie społeczeństwa, o wyeliminowanie osób niebezpiecznych dla systemu komunistycznego. Ale dlaczego niebezpieczni byli 15-16 letni chłopcy, których kilku znajduje się wśród ofiar?

Po wymienionych wyżej 600 osobach wszelki ślad zaginął. Są informacje, że byli ładowani na ciężarówki i wywożeni w kierunku granicy. Niektórzy wskazują jako miejsce ich wiecznego spoczynku podgrodzieńskie Naumowicze. Są to tylko przypuszczenia. Być może byli ładowani na wagony i wywiezieni gdzieś dalej. Po kilkudziesięciu latach tylko jedno jest pewne: zostali zamordowani na mocy decyzji władz sowieckich. I jest mało prawdopodobne, żeby ich prochy znajdowały się po polskiej stronie granicy.

O rozmiarze tragedii, jaka dotknęła część rodzin mogą świadczyć poniższe dane: zaginęło trzech braci Bobrukowiczów z Karolina (lat: 26, 24 i 22), trzech braci Myszczyńskich z Dworcyska, trzech braci Święcickich z Białowierśni, trzech braci Wasilewskich z Osowych Grądów, trzy Łazarskie z Nowinki (matka i dwie córki), trzy osoby z rodziny Wysockich z Białej Wody (ojciec i dwie córki). W Białowierśni na 21 domów przypadało 14 ofiar.

Poszukiwania zaginionych rozpoczęły się tuż po obławie. Początkowo rodziny szły ich tropem, od miejsca zatrzymania, do obozów filtracyjnych. Potem ślad się urywał. Jako pierwsza o swoich ludzi upomniała się gmina Giby, która poniosła szczególnie wielkie straty. Według sporządzonej wówczas listy, do ZSRR w ciągu roku wywieziono 109 mieszkańców gminy, w tym przeszło 90 ofiar obławy (reszta była zatrzymana wcześniej). Już w listopadzie 1945 r. Rada Gminy wysłała w tej sprawie delegację do Warszawy, która jednak nic nie wskórała i nie wiadomo, czy w ogóle została przyjęta – jak zamierzano – przez przewodniczącego KRN Bolesława Bieruta. Następnie Rada Gminy zwróciła się do Powiatowej Rady Narodowej, a ta – do Wojewódzkiej. Efektem tych starań było zarządzenie sporządzenia spisów zaginionych w poszczególnych powiatach. W 1946 r. władze Gib wystąpiły z kolei z zapytaniem do premiera. W konsekwencji Prezydium Rady Ministrów skierowało zapytanie o los zaginionych do Ambasady Polskiej w Moskwie. Wówczas odżywały nadzieje, bo zaczęły wracać z ZSRR osoby internowane w 1944 r.

W latach następnych nadzieje słabły, a w miarę umacniania się stalinizmu, tragedia ta stawała się tematem zakazanym: oficjalnie udawano, że zapomniana

no, retuszowano życiorysy rodzin, aby nie przysparzać sobie kłopotów. Tylko najbardziej zdesperowani i odważni – a może naiwni – dobijali się o prawdę. Jadwiga Pietrołaj, matka zaginionego Tadeusza, po pismach kierowanych do różnych urzędów, napisała w 1952 r. w sprawie syna do prezydenta Bieruta.

Przy każdej kolejnej „odwilży” powracała sprawa ofiar obławy. Po 1956 r. usiłowali wyjaśnić los zaginionych miejscowi posłowie Jan Kłoczko i Antoni Palczak, wysyłano listy do „Fali 56”, Władysława Gomułki i – jak dawniej – do PCK.

Odkrycie w końcu czerwca 1987 r. przez Stefana Myszczyńskiego (wśród zaginionych było jego trzech braci i ojczym) nieznanymi grobów przy drodze Rygol-Giby, o których myśłano, że są to groby ofiar obławy, stało się pretekstem do przypomnienia zbrodni i utworzenia 2 sierpnia tegoż roku Obywatelskiego Komitetu Poszukiwań Mieszkańców Suwalszczyzny Zaginionych w Lipcu 1945 r. Istnienie Komitetu, którego działalność została zakazana przez miejscowe władze, zostało wsparte listem otwartym, skierowanym do Rady Państwa, a podpisanym przez kilkudziesięciu wybitnych przedstawicieli świata kultury i nauki. Jeden z najznakomitszych polskich operatorów filmowych Jacek Petrycki nakręcił w 1988 r. film dokumentalny poświęcony obławie, którego tytuł „A może tego nie wolno mówić?” doskonale ilustrował atmosferę nadal utrzymującą się wokół tej zbrodni. Sytuacja zmieniła się po 1989 r. Pod naciskiem opinii publicznej przeprowadzono powtórny ekshumację w lesie pod Gibami, która potwierdziła poprzednią wersję: znajdowały się tam szczątki żołnierzy niemieckich.

W wyjaśnienie losów zaginionych obiecali zaangażować się parlamentarzyści z ramienia „Solidarności”: senator Andrzej Wajda i poseł Bronisław Gerek. Rodziny wysyłały teraz listy do prezydenta Lecha Wałęsy.

Tymczasem członkowie Obywatelskiego Komitetu Poszukiwań (suwalczyk: Piotr Bajer, Mirosław Basiewicz, Stanisław Kowalczyk i warszawiacy: Alicja Maciejowska, Maria Chwalibóg i Jan Krzywosz) niezmordowanie zbierali informacje na temat zaginionych, wypełniali specjalnie opracowane kwestionariusze. W 1992 r. przekazali kopie całej dokumentacji Prokuraturze Wojewódzkiej w Suwałkach, która jednak w końcu tegoż roku zawiesiła śledztwo ze względu na brak dostępu do dalszych materiałów, w tym przechowywanych w archiwach postsowieckich. Akta

sprawy w 2001 r. zostały przekazane do Instytutu Pamięci Narodowej, z ramienia którego kontynuuje śledztwo Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Białymstoku.

Tragiczny los około 600 zaginionych ofiar obławy augustowskiej z lipca 1945 r., to największa zbrodnia, która miała miejsce w Polsce w okresie powojennym. Zbrodnia ta dotknęła tysiące członków rodzin ofiar: żony, które oczekiwały latami na mężów, synów i córki, dzieci które nie mogły doczekać się powrotu ojców lub rodzeństwa. W polskiej historiografii i opinii publicznej pamięć o tej zbrodni w zasadzie nie istnieje: nie ma stosownych haseł w encyklopediach, nie ma wzmianek w podręcznikach. Jedynie w t. II „Nowej encyklopedii powszechnej PWN” (Warszawa 1995) przy hasle prezentującym letniskową miejscowość Giby enigmatycznie zaznaczono: „w Gibach i okolicy w lipcu 1945 r. masowe obławy przeprowadzone przez NKWD (aresztowani zaginęli bez wieści)”.

W Gibach latem 1991 r. – według koncepcji prof. Andrzeja Strumiłło – na wzgórzu z rozrzuconymi głazami stanął Krzyż-pomnik z wyrytymi poniżej w kamieniu nazwiskami zaginionych i napisem: „Mieszkańcom tych ziem, ofiarom zbrodni stalinowskiego ludobójstwa w lecie 1945 roku. Męczennikom za wiarę i ojczyznę. Rodacy 1991”. Tam odbywają się uroczystości rocznicowe. Tablice pamiątkowe odsłonięto w niektórych parafiach: w kościołach i na cmentarzach. W Gibach i dziesiątkach innych miejscowości rodziny nadal oczekują na wieści o losie ich bliskich.

Po latach, Irena Michniewicz, siostra Józefa Lipnickiego ze wsi Danowskie, 23-letniego młodzieńca, który został zabrany w niecałe dwa miesiące po ślubie, usiłuje swój ból i nadzieję przełać na kartki papieru:

„O Matko Bolesna, czy Ty z nimi byłaś?
W tym lesie, w tym czasie, co im mówiłaś?
Ich oczy w strachu szeroko otwarte
Ich usta i serca są bólem rozdarte
Wierzę, że Ty ich nie opuściłaś”.

I my nie możemy Ich opuścić w naszej pamięci.

Wystawa „Zaginieni w obławie augustowskiej - lipiec 1945 r.”

W lipcowy czas, po upływie 60 lat od akcji zwanej obławą lub pacyfikacją, w przestrzeni miasta Augustowa, obok domu Turka, gdzie mieścił się Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego, i w Gibach, gdzie przy wzniesionym krzyżu odbywają się od końca lat 80. lipcowe nabożeństwa i spotkania, Instytut Pamięci Narodowej upomina się w imieniu społeczeństwa polskiego o Zaginionych...

Z rusztowań zбитych z surowych, nieokorowanych augustowskich sosen, spoglądają na zwiedzających ze starych fotografii ludzie pojmani w obławie, którzy już nigdy nie powrócili do swoich domów. Wystawa ukazuje przebieg niektórych aresztowań i zatrzymań, ustalony na podstawie zeznań świadków.

Te fotografie, gromadzone z wielkim trudem i poświęceniem w latach 80. przez członków i sympatyków Obywatelskiego Komitetu Poszukiwań Mieszkańców Suwalszczyzny Zaginionych w Lipcu 1945 r., obecnie znajdują się wraz z ankietami w zasobie Archiwum IPN. Są świadectwem historii jednostkowych losów ludzkich, a zarazem ukazują przekrój polskiego społeczeństwa z okresu II Rzeczypospolitej, pełnego postaw patriotycznego zaangażowania w przeróżną działalność niepodległościową.

Działalność w Armii Krajowej i patriotyczne postawy były powodem represji ze strony władz sowieckich i funkcjonariuszy polskich urzędów bezpieczeństwa. Fotografie i listy nazwisk są hołdem oddanym pamięci Zaginionych i niemym wołaniem o rozwiązanie zagadki ich losów.

Jednocześnie wystawa i poświęcony jej katalog przedstawiają też historyczny kontekst obławy. O sytuacji politycznej i społecznej widz dowiaduje się z meldunków AKO i NKWD. Po raz pierwszy widzowie mogą obejrzeć fotokopie dokumentów PUBP w Augustowie i Suwałkach, informujące o przebiegu akcji.

Fragment wystawy jest poświęcony poszukiwaniom, które trwały już od końca lipca 1945 r. Prezentujemy listy i prośby wysyłane przez władze samorządowe i osoby prywatne zaniepokojone o losy swych bliskich i negatywne odpowiedzi instytucji poszukujących (np. Czerwonego Krzyża), interpelacje poselskie i akta spraw sądowych (na fali odwilży po 1956 r.); kończące się umorzeniem...

Ważnym i trudnym do przecenienia działaniem były prace powstałego latem 1987 r. Obywatelskiego Komitetu Poszukiwań Mieszkańców Suwalszczyzny Zaginionych w Lipcu 1945 r., oświadczenia wydawane przez ów komitet i przeszkody, na jakie napotykał ze strony ówczesnych komunistycznych władz. Na początku lat 90. Komitet przekazał zebrane materiały do Prokuratury w Suwałkach, gdzie było prowadzone śledztwo. Po powołaniu Instytutu Pamięci Narodowej, śledztwo prowadzone jest przez prokuratora OKŚZpNP IPN w Białymstoku.

Materiały prezentowane na wystawie pochodzą ze zbiorów Archiwum Państwowego w Białymstoku, Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej i Centralnego Archiwum Wojskowego w Rembertowie.

P

przed obławą

Pdk. Obwodu 5.
ierownik wywiadu
p.dn. 28.V.45 r.

1 Meldunek sytuacyjny cz-II.
za miesiąc maj 1945 roku.

1. Wiadomości wojskowe. 470

a/ na terenie obwodu znajdują się oddziały wojskowe w liczbie około 430-tu ludzi zakwaterowane w koszarach 1-go Pułku Ułanów krechowieckich w Augustowie. Dokładnych stanów osobowych, uzbrojenia i sprzętu nie udało się ustalić. Oddział przybył do Augustowa w dniu 24.V.45r. w sile około 300 ludzi.

b/ wykaz posterunków NKWD, UBP imo podany w załączniku nr.1.

c/ W miesiącu maju przejeżdżały samochodami mniejsze oddziały wojskowe z terenu Prus Wschodnich na wschód, zatrzymując się często na nocny postój w Augustowie. Notowano stały ruch samochodów przewożących siano z Prus Wschodnich do Augustowa, gdzie jest magazynowane w koszarach 1-go Pułku Ułanów.

d/ N.E.W.D..
Ustosunkowanie się do Polaków wybitnie wrogie. Strach i obawa przed OAK i oddziałami partyzanckimi. Starają się przekonać siebie, że niebezpieczeństwo ze strony Polaków przestanie im grozić z chwilą wyniszczenia wartościowego elementu polskiego i dlatego rozsiewają wokół pogłoski, że xxkx po otrzymaniu większych posiłków uda się to im wykonać.

7/ Dnia 20.V.br. oddział NKWD i UBP w sile 200 ludzi ~~xxxxxx~~ we wsi Studzieniczna w czasie odprawiającego się nabożeństwa odpustowego w dzień Zesłania Ducha Św. otoczył kościół, cmentarz i rynek. Steroryzowano ludność przez otwarcie ognia z karabinów i automatów, wskutek czego powstała panika. Ludność zaczęła tłoczyć się do kościoła i uciekać w les.

-4- 4 1945 124 56

Sowieci wtargnęli do kościoła i zdemolowali ołtarz z cudownym obrazem Matki Boskiej. Aresztowano około 55 osób w tym 21 kobiet. Aresztowanych osadzono w więzieniu w Augustowie, a następnie wywieziono pod eskortą tankietek do Białegostoku. Nazwiska aresztowanych nie zostały ustalone, gdyż na opuszcze znajdowała się ludność z różnych stron, a nawet innych powiatów. Wśród aresztowanych znajdują się:

✓ Ieśniewski Fabian	wieś Komaszówka
✓ Bndziol Konstanty	" Kolnica
✓ Drażba Antoni	" Piaska
✓ Kraszewski Jan	" Promiski
✓ Rogalski Romuald	" Sajenek
✓ Rozalski Wincenty	" Sajenek

XI. Wypadki specjalne:-

W dniu 24.V.45r. przybyło do Augustowa około 300 sowietów NKWD i zakwaterowało się w koszarach 1-go Pułku Uł. Krech.-przybyli w celu przeprowadzenia obław.

W dniu 24.V.45r. za wrogie nastawienie do "Rządu lubelskiego" zostało aresztowanych 8 żołnierzy "berlingowców" z MO Augustów, wywiezionych do Białegostoku, gdzie będą sądzeni. Wypadki dezercji z MO trwają w dalszym ciągu.

Sowieci stale patrolują miasto Augustów, urządzają nocne zasadzki w zniszczonych domach. Często zarządzane są alarmy dla sowietów i UBP.

Goraz wyraźniej zaznacza się brak zaufania sowietów do MO i UBP. W związku z tym na nocne patrole wysyłani są przeważnie sowietci.

W dniu 29.V.45r. przybyło do Augustowa 400 sowietów. Uzbrojenie ich 9 rkm, około 20 automatów, reszta kb. Rozmieścili się w budynku gimnazjum.

Z Prus Wschodnich dochodzą wiadomości o rozbrojeniu przez sowietów wszystkich posterunków MO oraz rabunkach dokonywanych przez sowietów na ludności polskiej osiadłej tam w kwietniu i maju.

Starosta powiatowy Stańczykowski ma odjechać do Białegostoku/prawdopodobnie nie ma być wcielony do wojska/. Na jego miejsce przewidziany jest obecny wójt gm. Raczkki Jurkiewicz, człowiek prawdopodobnie nie zły.

Meldunek sytuacyjny Komendy Obwodu AKO Augustów z 28 V 1945 r. (wybrane fragmenty)

Op. dn. 30.VI.1945r.

Meldunek specjalny
za m-c czerwiec 1945 r.

I. Wiadomości wojskowe:

- a/ Siły nplaw m. Augustowie wynoszą około 1500 ludzi, w tym 180 Polacy MO i USP- reszta sowieci, biorący udział w obławach, łapaniach i aresztowaniach.
- b/ W ciągu całego miesiąca czerwca, notuje się stały ruch wojska sowieckiego na wschód. Do dnia 20.VI.rb. pędzone były bez przerwy stada bydła, koni i trzody chlewnej. Od dnia 20.VI.rb. rozpoczęły się ruch odwrotny wojska - przeważnie piechoty, w/g uzyskanych wiadomości są to oddziały cofającej się z terenu prus II-giej Białoruskiej Dywizji. Żołnierze maszerują bez broni.
- c/ Szosa Augustów - Lipsk-Grodno na odcinku lasów jest pilnie strzeżona przez silne i liczne posterunki i patrole sowieckie. W terenie po trasach wystawiono posterunki kontrolne sowieckie, na których kontroluje się dokumenty przychoźącej i przejeżdżającej ludności oraz rabuje się.
- d/ Tzw. Linia Curzona jest umocniona przez sowieców-kopane są bunkry, okopy, rozmieszczona artyleria i artyleria przeciw - lotnicza.
- e/ Posterunki strzegące szosy w lasach w końcu czerwca zostały silnie wzmocnione i okopane się. Wszelki ruch na tym odcinku przez szosę jest prawie niemożliwy.
- f/ W Augustowie-koszarach i Bułk Użanów Kreschowieckich został stworzony punkt noclegowego-wypoczynkowy dla cofających się oddziałów wojsk sowieckich.

VI. N a s t r o j e.

- a/ NKWD zdecydowanie wrogi stosunek do Polaków. Otwarcie mówią o wojnie z Ameryką i Anglią. Strach przed A.K.
- b/ Wojska sowieckie pewnego rodzaju zadowolenie z końca wojny, powrotu do domu, nie pozbawione jednak troski, o to jak tam w domu i z czego będą żyć. Rospijanie się i demoralizacja na froncie powoduje to, że gdy nie mają za co pić, rabują i sprzedają zrabowane rzeczy, na wódkę. Pjanstwo i bestjałstwo po pjanemu jest notoryczne i powszechne.
- c/ Władze lubelskie M.O. i U.B.P. wojska polskiego: Poza garstką lub jednostkami zdecydowanie wrogimi, do wszystkiego co Polskie, reszta apatyczna i bierna, mówiąca głośno, że do walki bratobojczej ręki nie przyłoży.
- d/ Społeczeństwa. Dobrze na ogół, poza pewnym przygnębieniem ostatnimi aktami sowieckiego terrorku i sytuacją polityczną. Widzą determinację i zdecydowaną postawę do walki i ze wszystkim co wrogi dla Polski. Nie czule zupełnie na propagandę NKWD i rządu lubelskiego.

VII. P o l i t y c z n e.

W związku z akcją propagandową rządu lubelskiego w dniu 18.VI.rb. z terenu powiatu miało wyjechać kilkunastu propagandzistów na kurs specjalny. Nikt na kurs nie zgłosił się. Przyszkane skutkiem tego grupę PPRu z Białegostoku, która pod osłoną UBP i NKWD prowadzi po wsiach robotę propagandową. Metody i środki propagandowe są tak naiwne i głupie, że poza ośmieszaniem się przynoszą wręcz odwrotny skutek.

Dostarczając ona ludności tematów do drwin i śmiechu z jednej strony, z drugiej powodują całkowite scementowanie społeczeństwa do walki z komuną i jej ekspozyturą z Lublina. Ludność na wiece prawie nie wyrusza.

Teren zarzucony jest ogłoszeniami i ulotkami lubelskiego rządu.

Na jednym z wieców przemawiając mjr. NKWD doprowadzony przez ludność do wściekłości - pieniał się wołał " Nie podobą się wam sukiny syny rząd lubelski, wy wszyscy jesteście bandytami z A.K. Jeżeli was nie nauczy nie uspokoi wojsko polskie-sprawdzimy 18 milionową armię sowiecką, która was nauczy rozumu i zaprowadzi u was porządek" Najczęściej na wznieszone przez prelegentów okrzyki, ludność odpowiada milczeniem lub nawet gwizdaniem.

Grupa propagandzistów z PPRu po odbyciu kilku nieudanych wieców oświadczyła zupełnie oficjalnie, że program swego nie wykona. Dotychczas wykonała tylko 1 do 2%. Całkowicie swego nie wykona. Dotychczas zniechęcili się do pracy.

W

spomaganie „akcji” przez Urzędy Bezpieczeństwa

Pracownicy PUBP Augustów i sowietnicy
– zdjęcie wykonane 9 maja 1945 r.
w Augustowie (siedzą od lewej: NN sekretarka Komendanta Wojennego Augustowa, mjr Wasilenko, kpt. Wiekszyn, stoją od lewej: Mirosław Milewski, Ryszard Caban, Jan Szostak, Aleksander Kuczyński)

Do urzędu Bez. Subl.
na pow. Augustowski

Życiorys

Ja Szostak syn Józefa urodzony dnia 2 maja 1923 roku w Augustowie w Białostockim wyznania rzymsko-katolickiego. Rodzina moja składa się z osiem osób. Dzieci: ma 65 lat a Matka ma 55 lat brat ma 22 lat i siostra 24 lat 2 siostra 31 lat 3 siostra ma 33 lat 4 siostra ma 14 lat 14 lat życia posłem do szkoły powszechnej w Augustowie kończyłem 5 klas bo już miałem 14 lat skończonych do szkoły od roku 1932 pracowałem przy domu na gospodarstwie do roku 1939. Jak przysłała Czerwona armia wzięci zaczęli pracować w Augustowie w koszarach przy stolarstwie, nawet powożono mnie już dobrze pracowałem aż do roku 1941 jak przysłała Armia niemiecka posłem na powrót pracować letnią porą pracowałem na sphaumie jak przydzie zima w lesie czy na placu jak pracowałem na sphaumie do mi ułapił się paszport wzięci posłem meldować do w łodzi niemieckiej wzięci o mi nie wierzyli że ja ułapił mi ułapił się ja oddał komuś niemu wzięci zaczęli czipać się. Wzięci zmuszonym byłem opuścić miasto bo zaczęli sięgać wzięci posłem do łodzi do partyzancki w lesie przebywałem trochę trzech Niemców aż przysłała Armia czerwona. Jaka Polska uwolnienia Narodowego począłem się wolny Solcie i chcem pracować dla Dżaczny

Życiorys Jana Szostaka

Do Kierownika Wojew. Urzędu Bezpiecz.
Publ. w Białymstoku
Majora Piatkowskiego.

MELDUNEK SPECJALNY.

Melduje że dnia 10 Lipca rb. powiat Augustowski został obsadzony wielką ilością wojsk sowieckich mając za zadanie likwidację band na terenie powiatu.
W dniach 11-12 7. sporządzałem spisy zarejestrowanych czynnych członków AK w tłumaczeniu na język rosyjski oraz przetłumaczenie niektórych dokumentów większego znaczenia który to materiał przekazałem dla Sztabu wojsk sowieckich oraz dałem orzeczenie o bandach.

Dnia 12 7. wojska przystąpiły do akcji przy przeprowadzaniu operacji uczestniczącej referencji UB.

Tegoż dnia we w. Obuchowizna przy udziale 3 psac. UB zostało aresztowanych 5 osób które według zeznań świadków 11. 5 dokonali zabójstwa dwóch osób.

Dnia 13 zatrzymano 25 osób na terenie gm. Sztabin brało udział 3 naszych pracowników jako rozpoznawcy wśród zatrzymanych 1 dezerterski milicjant 3 zbiegłych z obozu oraz 21 z liczby zatrzymanych 2 łączników AK.

Dnia 14 akcja w lasach na terenie gmi Kolnica i Lipsk zatrzymano 15 osób brało udział 4 naszych pracowników wśród zatrzymanych 3 dezerterski milicjant 2 łączników AK broni znaleziono 13 karabinów 2 automaty 1 ciężki kar. masz. 4000 szt. amunicji 3 dyski. Aresztowani dezertersi przyznali się do należenia do bandy AK wskazała ponad 30 członków band (dokładnej cyfry mnie nie podano gdyż śledztwo w toku) z liczby zatrzymanych we w. Płaska 8 osób znajdujących się na ewidencji spraw jako łączniki i utrzymujący punkty zbiorne AK.

Dnia 15 na terenie całego powiatu wojska sowieckie zatrzymali 477 osób co do których idzie filtracja brało udział 5 pracowników UB wśród zatrzymanych 24 członków AK według posiadanego przez nas materiału. Broni znaleziono 1 ciężki kar. masz. 4 ręczne kar. masz. 5000 amunicji i resztki 5 dysków i minomiotacz.

Jak poinformowano mnie w Sztabie w Łowiczu awalskim został zatrzymany d-ca bandy naszego powiatu Józef Umeljanowski Piotr mieszkający w. Biernatki gmi Augustów który jeszcze nie został przekazany do naszego powiatu.

Dnia 16 zatrzymano 160 osób z nich opoznano 10 członków AK podług naszego materiału. Brało udział 6 pracowników UB. Ilość znalezionej broni jak powiedziano mi w Sztabie nie została jeszcze ustalona. Podczas operacji we w. Jasionowo gm. Sztabin sołtys wsi zaczął strzelać z automatu do sowieckich żołnierzy lecz w końcu poddał się ofiar nie było.

Dnia 17 na terenie powiatu zatrzymano 441 osob po filtracji poznan 47 osob na których jest materiał. Brało udział 7 pracowników UB. Jednym uwagi zasługuje nast. fakt została zatrzymana żona d-ey bandy Zumska Krystyna mieszk. w. Arasnoborki gm. Sztabin która legitymowała się zaświadczeniem na imię Ławadzkiej marji mieszkanki Obuchowicz pow. Łokołka zaświadczenie z jej osobistą fotografią co dowodzi że przynajmniej ona nie była na usługach AK i wydają się być dokumenty jakie chcąc co znacznie utrudnia naszą pracę w tym zakresie tej kwestji potrzeba jest wydanie natychmiast odpowiednie zarządzenie.

Dnia 18 na terenie powiatu zatrzymano 280 osob z których już opoznano 8 członków AK oraz znaleziono 13 karabinów. Brało udział 6 pracowników UB. Wśród zatrzymanych znajduje się dużo bandytów i współpracujących z nimi i rozpraszających których opoznać się.

Aparat się nie nadaje przesłuchiwać zatrzymanych które przyznają się dobrze i wyjawiają innych.

Jak mnie poinformowano w Sztabie z pierwszych dni u nich nie było prowadzone ewidencji zatrzymanych spraw śledczych i dopiero z dnia 10. 7. 45 przekazano w Łowiczu do Sztabu Armji i dopiero z dnia

11. 7. 45 wprowadzona ewidencja ukończonych spraw śledczych z dnia 17. 7. 45 zakończono 55 spraw śledczych. Jak poinformowano milicjantów-dezerterski zatrzymano 5.

Gdy bandy dowiedziały się o przalicy wojsk to dnia 12 d-stwo wydało rozkaz schować broń i rozjechać się po domach i kto gdzie może

Pracownicy PUBP Augustów i sowietnicy (na pierwszym planie mjr Wasilenko, kpt. Wiekszyn, za nimi od lewej: Aleksander Kuczynski, Mirosław Milewski, Ryszard Caban, NN oficer sowiecki oraz Jan Szostak)

Do Kierownika Wojew. Urzędu Bezpiecz
Publ. w Białymstoku
Majora Piatkowskiego.

R A P O R T.

P. o. Kierownika Urzędu Bezpiecz. Publ. Kuczynskiego.

Melduje o przebiegu kampanji przeprowadzanej przez wojska sowieckie na terenie powiatu Augustowskiego.

Za cały czas od 10.7 do 25.7 zatrzymano 1878 osobk ktorych spraw-
dza sie i filtruje sie. Z tej liczby spraw sledczych ukonczono 213
ktore przyznali sie do nalezenia lub wspoludzialu z AK.
Deserterow Milicji Ob. szapano 6.
Broni znaleziono i skonfiskowano

Karabinow	27
Automatow	4
C. k. m.	2
R. k.m.	4
Niem. r. k. m.	4
Minomiotaczy	1
Granatow	27
Amunicji	15000 sztuk.
Dyskow	8
Rakietnice	14
Amunicji autom.	400 szt.
Radjoodbiornik	1
Lornetek	2
Motocykli	3
Maski gaz.	5
Tasmy do c.k.m.	1
Niem. pudeł z tasmanami do c.k.m.	6
Rower	1
Wozow	3

Jak wynika z zeznan zatrzymanych AK wydała rozkaz aby schowali bron i rozeszli sie po domach kto nie skompromitowany inni zas aby chowali sie gdzie kto jak może a szczegolnie by uciekali do innych powiatow a gdy Armja Sowiecka skonczy kampanje wówczas znów zbierac sie oraz jezeli kto bedac aresztowanym przyzna sie do winy to cala jego rodzina zostanie wymordowana przez AK to tez sa wypadki porywow do samoboj stw jak proba powiesic sie bicie glowa ob sciane.

Według informacji i materialow ktore byly przez nas udtielone zatrzymany zostal

ktory przyznal sie do udzialu w AK oraz wskazał 75 członkow AK w pow. Sokolskim lecz aresztowano tylko 17 reszta jak okazalo sie ukrywa sie. Ponadto wskazał dwa miejsca gdzie jest zakopana bron istitnie znaleziono 1 automat i k rabin i amunicje lecz r.k.m. o ktorym mowił nie odnaleziono widocz nie w miedzy czasie zabrany przez AK.

Zatrzymani naogół bardzo chetnie przyznaja sie do nalezenia do AK lecz w czasie okupacji niemieckiej a do terazniejszej dzialalnosci przyznaja sie mało kto jedynie kto rozkonspirowany dostateczna ilo scia dowodow winy.

Wspolnie z radca kpt. Wiekszynem xx odwiedzamy Sataby dywizyj gdzie zasiegamy informacji lecz nie mamy mozliwosci zatnajomoc sie z cie kawami sprawami gdyż powiadaja nam że sprawy wraz z zatrzymanymi odsyaja do Sztabu Armji udzielaja tylko niektorych danych. Spis spraw ukonczonych dostajemy tylko czesciowo gdyż dywitje znaj dujace sie w terenie sprawy po zakonczeniu odsyaja do Sztabu Armj nam nas daja tylko dane cyfrowe.

Stale cały czas zajmuje sie tłumaczeniem materjałow ze swoich akt na zatrzymanych przez wojska sowieckie przechodzacych po naszych materjałach.

Meldunek specjalny PUBP w Augustowie,
26 VII 1945 r.

Akcja UB przeciw „bandytom”

W dniu 12-7 45 grupa ludzi w sile 110 ludzi pod d-wem per. s
chała na zadanie w rej. Suwałki. Przeprowadziła obławę we wsi
napotykając jednak na ślady band. Ujęty i doprowadzony został
bezpieczeństwa jeden z członków AK, za którym rezesłane były
redczas obławy w m. Suwałki przytrzymanych zostało 25 osób, z
część okazali się przynależni do AK-jeden z nich był współpr
gestape-, a reszta zatrzymanych były to osoby uchylające się
wejskowej. W dniach od 19 do 23.7 przeprowadzone były operac
kach Wizaży, Rewele, Mielkinje, Piaszczurek, Rudka, Tarta, Kamien
„ czasie tych operacji zdobyte: 1 karabin, 2 dyski do RK4, 10 g
około 1000 nabeł do KB, oraz doprowadzone do władz bezpieczeń
dzi, którzy należeli do bandy AK. Następnie grupa ta prowadziła
nad granicą Republiki Litewskiej w okolicach Pińska. Przy tych
zatrzymanych zostało 11 bandytów, którzy prawdopodobnie przyby
dla prowadzenia akcji dywersyjnych na terenach polsi. Zabity
dyta, który nie chciał się poddać. Przy zatrzymanych 11 bandyta
jeden karabin, reszta przez bandytów została wrzuconą do ognia
Po dwunastu dniach operacji grupa dnia 25 lipca bez żadnych s
ciła do kieszar.
Wegół dnia 12 lipca została wysłana grupa żołnierzy 1-go bae
kpt. Wojna do rej. Czarna Wieś, celem przytrzymania poszczególny

Dziennik działań 1. praskiego pp
za lipiec 1945 r.

12/7 45 24⁰⁰ sec.
Полковнику Угрюмову
капитану Пентовскому

Telefogram z 12 VII 1945 r.

Телефонограмма.

Донесим, что операция по проческе территории Суwałского уезда началась 12/7 45, которая будет продолжаться примерно 4-5 дней т.е. до окончания.

Tłumaczenie
z języka rosyjskiego

TELEFONOGRAM

Informujemy, że operacja przeczesывания тerytorium powiatu suwałskiego rozpoczęła w dniu 12.07.45 r. będzie kontytuowana przez około 4-5 dni, tj. do jej zakończenia. O rezultatach poinformujemy w pisemnym raporcie. Przybyła do Białegostoku kompania Wojska Polskiego z dywizji im. Kościuszki, która zostanie także przez nas wykorzystana do wykonania postawionego zadania w działaniach w powiecie suwałskim. W dniu 11.07.45 r. kapitan Aryniczew Nie ... [nieczyt.] w rejonie miasteczka Sejny, powiat suwałski, bierze udział w przeprowadzanej operacji. Proszę Aryniczewa nie odwoływać, tylko ustanowić go moim zastępcą na powiat suwałski. Proszę o Wasze polecenia.

Major Wasilenko
ppor. Mosakowski

12/7 45. Капитан Аринчев Н.И. в районе местонахождения Вейны Суwałского, где принимает участие в проводимой операции.

Кроме Аринчева не зовите, а сосредоточьте на месте в Суwałском уезде, мои заместители. Кроме Вас указаний.

Майор Василенко
Полковник Мосакowski

Одпис.

5

DO
KIEROWNIKA WOJ. URZĘDU BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO
W BIAŁYMOSTKU.
zr. PIATKOWSKIEGO.

RAPORT.

Doniesie, że dn. 13.VII.45. została przeprowadzona przy pomocy kompanii Wojsk Wewnętrznych sprzedaż dokumentów na placu targowym w m. Suwałki. W wyniku czego zostało zatrzymane 30 osób, które po przeprowadzeniu szeregowego śledztwa 30 osób zostało aresztowanych, 19 osób zostało przesłuchanych R.K.U. za uchylenie od obowiązku służby wojskowej, pozostali zostali zwolnieni.

Na noc z 17-tego na 18-tego br. został opracowany plan przeczesывания m. Suwałki w celu zatrzymania nielegalnie zamieszkujących na terenie miasta ludzi. W tej operacji będzie brać udział Wojsko Polskie, Wojsko Radzieckie, P.P.B.P. oraz W.O. Ogólna suma biorących udział w przeczesывании wynosi 585 ludzi, z nich:

Na okrańcie miasta	170 ludzi
Patrole po mieście	100 "
43 grup dla przeczesывания	315 "

Z kompanii Wojsk Wewnętrznych będzie brało udział 100 sier. i 900 sz. Od Czerwonej Armii " " " 43 " 1349 " Od Pow.U.B.P. " " " 10 referentów Od Pow.Kom.M.O. " " " 50 milicjantów. oraz 30 sztytów.

Po dokonanej operacji kompania Wojsk Wewnętrznych będzie odesłana do pułku macierzystego.

Nadmieniam, że kompanii Wojsk Wewnętrznych nie mogłem wykorzystać do operacji, ponieważ na naszym terenie przeprowadza się operacja przez dużą siłę Armii Czerwonej i mogłoby wyniknąć z tego powodu nieporozumienie pociągające za sobą niebezpieczne skutki.

Na dn. 12 lipca br. przez dywizję wojska radzieckiego przeprowadzono operację w celu likwidacji band, w rezultacie czego zostało przeprowadzone szereg aresztowań. Zostało zatrzymane 83 bandytów "AKO" oraz 3 oficerów zabito, ze strony Armii Czerwonej padło dwóch zabitych i 6 rannych.

Od bandytów zabrano następujący sprzęt wojskowy:

1. Karabinów ręcznych	50 szt.
2. Automatów	10 "
3. Minomiotów	4 "
4. Min	114 "
5. Granatów	30 "
6. Amunicji	7800 "
7. Stacji radiodowodowych	4 "
8. Telefon	1 "
9. Maszynki do pisania	4 "
10. Ułotek "AK"	1000 "

W okolicach jeziora Brośny, pow. Suwałki wojska radzieckie spotkali 2-wie jednocześnie grupy bandyckie Brzozy i Gromy które stawiały czynny opór w trakcie czego zostało zabitych oficerów z bandy "AK" oraz

Raport PUBP w Suwałkach

45 92, 102

DO
Kierownika Woj. Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Białymostku.
/-/ Piatkowskiego kpt.

RAPORT

Donesie, że w dniu 2.7.45r. w m. Sejny był napad na jednego żołnierza Armii Czerwonej, który został stłuczony na postarunku. Przez nieznanych osobników podjęto poszukiwania bandy przez wojsko rosyjskie został zatrzymany Beraniki i odesłany w kontrowersję do Suwałk w śledztwie, które prowadzi podpułkownik Dziadziuszyn i Kierownik Pow.U.B.P. ppor. Mosakowski. Znajduje się jest czynnym członkiem A.K. pod pseudonimem "Mataj" zajmuje stanowisko dowódcy kompanii, ma u siebie w domu karabin maszynowy i automat "Papeasa", który ma w dalszym ciągu senną, że komendantem na powiat suwałski jest Ostrowski Mieczysław pod pseudonimem "Kropidło" obecnie znajduje się w lasach za Gibami, wraz z całym sztabem A.K. Ponieważ powiat jest rozdzielony na grupy, otóż dowódcą w Gibach i przyległych wsi jest komendantem Służynki Józef pod pseudonimem "Brzoza", który również znajduje się w lesie. Po grupie Beraniki.

Jego zadaniem było zorganizować szplutony, które częściowo zostały zorganizowane, dowódcami tych plutonów są "Dab" i "Zastrzał". Jednocześnie przy nim został zmniejszony sztab 20-tu ludzi pod pseudonimami, którzy mieli być jego przeznaczeni na 3 plutony i dyrektyw który załadunek, jednocześnie senną, że kapitana Felczuckiego i Juszkiewicza zabił "Kropidło" i jego łącznik Bury pod nazwiskiem Rednarski z Gib. Dalsze śledztwo przebiega i po jego pokasaniu w najbliższych dniach będziemy przeprowadzać operacje w porozumieniu się z generałem wojsk rosyjskich, po jego danych będzie likwidowany cały sztab.

Suwałki, dn. 7.7.45r.

Kierownik Pow.U.B.P. w Suwałkach
/-/ Mosakowski ppor.

Raport PUBP w Suwałkach, 7 VII 1945 r.

0

biława w dokumentach AKO

7 69a

Róża -
M.P. 10. VII. 1946 r.
Oryginał
"Biała Lista"

"A.B.C." 1544

Spis aresztowanych przez str. sowieckie, lub USSR żołnierzy i członków A.K.,
którzy dotychczas nie powrócili.

Imię i nazwisko	Miejsce zamieszkania	Data urodzenia	Pseudonim	Funkcja	Data pojmania lub ucieczki z A.K.	Przebieg choroby i leczenia w szpitalu militarnym	Wzrost ciężar ciała ciężar ciała
Wojtek Jędrzej	Szerełowiczna	1928	Jałowiec	Szerelec	1944 r.	Przedpob. Szerelec	16. VII. 45 r.
Stanisław Gorko.	"	1927	Jerz	"	1945 r.	Przedpob. Szerelec	16. VII. 45 r.
Kazimierz Jędrzej	"	1924	Bruk	"	1943	Przedpob. Szerelec	17. VII. 45 r.
Włodzisław	Skólik	1905	"	Iszownik	1944	Kapit. Szerelec	16. VII. 45 r.
Fiecko	Żercki-Las	1917	"Hieko"	Szerelec	1944	Przedpob. Szerelec	17. VII. 45 r.
Włodzisław Fiecko	Żercki-Las	1922	"Kura"	"	1942	"	14. VII. 45 r.
Włodzisław Kłatalicki	Żercki-Las	✓ 1921	"Kawarek"	"	1942	"	14. VII. 45 r.
Włodzisław Bodzio Bodzio	Podzierski-Las	✓ 1921	"Peszcz"	"	1943	"	14. VII. 45 r.
Włodzisław Koryntowicz	Podzierski-Las	✓ 1919	"Kupiec"	"	1943	"	14. VII. 45 r.
Włodzisław Marzowski	Podzierski-Las	✓ 1926	"Betrer"	"	1941	Kapit.	14. VII. 45 r.
Włodzisław Kocentowicz	Podzierski-Las	✓ 1902	"Brona"	"	1943	Szerelec	14. VII. 45 r.
Włodzisław Michalowski	Żercki-Las	1900	"?	Łęczynka	"?	Szerelec	14. VII. 45 r.
Włodzisław Kłotalicki	Podzierski-Las	✓ 1927	"Kret"	Szerelec	1943	Przedpob.	26. VII. 45 r.
Włodzisław Bizio Edward	Podzierski-Las	1923	"Kazimierz"	"	1942	"	10. VII. 45 r.
Włodzisław Kowalewski	Podzierski-Las	1915	"Kotodziej"	"	1940	"	15. VII. 45 r.
Włodzisław Myzowski	Maczorce	1915	"Łobek"	Artyleria	1941	Kapit.	14. VII. 45 r.
Włodzisław Szostek	Maczorce	1900	"Kokara"	Komend. obozu	1940	Szerelec	13. VII. 44 r.
Włodzisław Kierulowicz	Żercki-Las	1900	"Zubr"	Szerelec	1941	pluton.	13. VII. 44 r.
Włodzisław Kierulowicz	Żercki-Las	1915	"Łępiec"	Artyleria	1941	Kapit.	13. VII. 44 r.
Włodzisław Kowalewski	Podzierski-Las	1908	"Gorko"	Szerelec	1944	Przedpob.	13. VII. 44 r.
Włodzisław Wydra	Żercki-Las	1904	"?"	Szerelec	1943	Szerelec	19. VII. 44 r.
Włodzisław Kowalewski	Żercki-Las	1915	"Kłotalicki"	Szerelec	1944 r.	Szerelec	15. VII. 44 r.
Włodzisław Kowalewski	Żercki-Las	1925	"Myzowski"	Szerelec	1942 r.	Szerelec	16. VII. 45 r.

Spis aresztowanych członków AKO / Lista osób zaginionych z powiatów augustowskiego i suwalskiego

P

oszukiwania zaginionych

Starosta Powiatowy Suwalski
Nr. AP. 18/45
Pan Antoni -
aresztowanie.

Suwałki, dn. 70 listop. 1945r.

Do
Urzędu Wojewódzkiego Białostockiego
w Białymstoku

Na Nr. Sp. I.I.8/50/45 z dnia 27.X.1945r.

Donoszę, że zarządzenia Urzędu Wojewódzkiego Białostockiego z dnia 19. październ. 1945r. w sprawie aresztowania Muliera Antoniego wykonać w terminie wyznaczonym nie mogłem, ponieważ zarządzenie otrzymałem w dniu 15.X.45r., a termin wykonania wyznaczono na 21.X.r.b. Urząd Bezp. Publiczn. w Suwałkach żadnych danych o aresztowanych przez władze sowieckie nie posiada. Dla przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego zmuszony byłem zwrócić się do Posterunku M.O. w Krasnopolu, który dotąd pomimo ponaglenia sprawozdania nie nadesłał.

Nadmieniam, że w powodu absorbującej wszystkich personel Starostwa i M.O. akcji kontyngentowej, małej sprawności poczty przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego trwa co najmniej 14 dni. Bezpośrednio po otrzymaniu wyjaśnienia od Posterunku M.O. w Krasnopolu przedłożę sprawozdanie o aresztowaniu Muliera Antoniego.

Starosta Powiatowy
(W. Kraśko)

5 LIST. 1945

Pismo starosty suwalskiego do Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku

Warszawa, dn. 14 listop. 1945
Mokotowska 14

OB.
Wende Bogucka
E L K
ul. Dąbrowskiego 16,
woj. Białystok,

POLSKI CZERWONY KRZYŻ
ZARZĄD GŁÓWNY
Biuro Informacji i Poszukiwań
B. Inf. / O. III / 24 / 59
W odpowiedzi prośby
Powołano się na brak znak.

W odpowiedzi na zapytanie dotyczące Ob. WNUKOWSKIEJ HELENY-ALDONY ur. w 1926r. w Grodnie, c. Andrzeja i Walerii,

uprzejmie komunikujemy, że Biuro Informacji i Poszukiwań P.C.K. nie posiada dotychczas wiadomości o poszukiwanym (nej) Poszukiwania w toku. W wypadku uzyskania jakiegokolwiek informacji o poszukiwanym (nej) - niezwłocznie zawiadomimy.

KIEROWNIK BIURA
Informacji i Poszukiwań
J. G. G. G.

NM
Wielkość: Ogród, wa 81. 7cm. 100.30 cm A-43

Druk 8-b

Pismo PCK dotyczące poszukiwań Heleny Wnukowskiej

S

ądy PRL wobec obławy

Do
Prokuratury Generalnej
w Warszawie

W związku z aresztowaniem w lipcu 1945 roku mieszkańców Augustowa i okolic przez miejscowy U.B.P. i Wojsko Radzieckie, komunikujemy co następuje:

Dnia 17 lipca 1945 r. aresztowani z miasta Augustowa i okolic około 500 osób i po kilku dniach t.j. 28 lipca 1945 roku zostali przetransportowani do Z.S.S.R. Aresztowani przetransportowani, mój, radziecki przy udziale funkcjonariuszy miejscowego U.B.P. nocą z miastem, dzień z miejsc pracy, a nawet z ulic. Byli to ludzie nieznani o czym świadczą powiadomienie majstra Lw. Radu, sprawującego pieczę nad aresztowanymi, który poinformował 28 lipca na robione mu rozprawie: Włodek Frankelstein prosiło nas o wypięcie les, no my nie daliśmy w les, nie pojedziemy "no i przy pomocy miejscowych władz mieliśmy ludzi, szkodę się było - tylko nie e lasu". Upłynęło 12 lat od chwili aresztowania i ponownie przedstawiliśmy starą doktrynę nie ma morient. Domniemy się o ich losach w zaden z nich nie dał znanu życia. Obecnie słychać pogłoski, że oni zostali pobici na miejscu w Augustowie.

Wobec powyższego prośmy Generalną Prokuraturę o przeprowadzenie dochodzenia celem wyjaśnienia zaginięcia tych ludzi, tym bardziej że nieustannie naszej tragedii są na miejscu w Augustowie, którzy napewno niechcą, a powinni niechcą.

Pismo mieszkańców
Augustowa z 4 II 1957 r.
do prokuratury

POSTANOWIENIE
O UMORZENIU ŚLEDZTWA

Dnia 20 marca 1958 r. N.S. dykt. podprokurator
Prokuratury Wojewódzkiej w Łodzi po zapoznaniu się z aktami śledztwa w sprawie zaginięcia Krystyny Szumskiej w 1945 r.

na zasadzie art. 3, 49, 245 § 1 k.p.k.]

postanowił:

umorzyć śledztwo wobec braku podstaw do wszczęcia postępowania sądowego

UZASADNIENIE

Prokuratura Wojewódzka wszczęła postępowanie przygotowawcze w sprawie zaginięcia w lipcu 1945 r. na terenie pow. augustowskiego Krystyny Szumskiej.

W toku tego postępowania stwierdzono, że Krystyna Szumska została aresztowana w lipcu 1945 r. przez formację radziecką, należąca do działającego wówczas na terenie powiatów Augustów, Suwałki i Sokółka, korpusu ekspedycyjnego.

W okresie aresztowania Szumskiej, zatrzymaniami na tym terenie około 500 osób, o których istnieniu brak wiadomości.

Z badania dowodzonego szefa P.U.B.P. w Augustowie wynika, że ludzie ci, a wśród nich Szumska nie zostali w momencie wycofania korpusu ekspedycyjnego przekazani władzom bezpieczeństwa.

Z innych danych wynika, że zatrzymanych wywieziono na teren Z.S.S.R.

Ze względu na brak danych czy w stosunku do Krystyny Szumskiej pojęzione zostało jakieś śledztwo, jakieś rozstrzygnięcie oraz danych o ewentualnych sprawach przestępstwa należało śledztwo umorzyć o wystąpieniu o poszukiwanie Szumskiej na terenie Z.S.S.R.

Postanowienie o umorzeniu śledztwa z 20 marca 1958 r.

0

Obywatelski Komitet Poszukiwań Mieszkańców Suwalszczyzny Zaginionych w Lipcu 1945 r.

Suwałki, 2 sierpnia 1987 r.

O Ś W I A D C Z E N I E

W lipcu 1945 roku na polskich ziemiach przygranicznych Suwalszczyzny, pomiędzy Puńskiem a Dąbrową Białostocką wojskowe władze radzieckie przeprowadziły wśród ludności polskiej masową akcję zatrzymań. Objęła ona wiele setek osób. Zabieranym z domów wyjaśniano, że po sprawdzeniu dokumentów zostaną zwolnieni. Los tych ludzi nie jest do dziś znany – nikt z nich nie powrócił, ani nie dał znaku życia. Podejmowane przez rodziny próby poszukiwań nie dały rezultatów.

W lipcu 1987 roku na uroczysku Wielki Bór, przy drodze Rygól-Giby odkryto masowe groby. Wzbudziło to poruszenie w wielu rodzinach. Zapytany w dniu 21 lipca 1987 r. o los zaginionej ludności Suwalszczyzny rzecznik prasowy rządu uchylił się od odpowiedzi.

Pragnąc dopomóc rodzinom w staraniach o powrót zaginionych lub ustalenie ich losu, w przekonaniu, że wyjaśnienie białych plam w historii stosunków polsko-radzieckich leży w interesie obu krajów, powołujemy Obywatelski Komitet Poszukiwań Mieszkańców Suwalszczyzny Zaginionych w Lipcu 1945 roku.

Komitet będzie dążył do ułożenia kompletnej listy zaginionych, ustalenia ich losów i umożliwienia powrotu do domów. Komitet apeluje o pomoc w działaniu do władz PRL, ZSRR, Kościoła, Czerwonego Krzyża, wyspecjalizowanych instytucji polskich i międzynarodowych oraz wszystkich ludzi dobrej woli.

Prosimy o przekazywanie informacji na ręce:

Piotra Bajera, 16-400 SUWAŁKI, ul. Reja 76 m. 2, tel. 620-05

Mirosława Basiewicz, 16-509, FOGORZELEC, wieś Białogóry

Stanisława Kowalczyka, 16-400 SUWAŁKI, ul. Szymanowskiego 6 m. 13

Obywatelski Komitet Poszukiwań
Mieszkańców Suwalszczyzny
Zaginionych w Lipcu 1945 r.

KARTA INFORMACYJNA ZAGINIONEGO Nr. _____

I. Dane personalne osoby zaginionej

imię /imiona/ Henryk

nazwisko Dyczewski

przydomek /jak go nazywano w okolicy/ Witek

ew. pseudonimy z lat wojny

data i miejsce urodzenia 1919r. Augustów
/bądź wiek w chwili zatrzymania / 7.VII.wc. listy z 1957

stan cywilny / dla kobiet zamężnych również nazwisko panieńskie/ żonaty 2 dzieci-córka 3 lata syn 1 rok

imię ojca Franciszek

imię i nazwisko rodowe matki Maria Potapowicz

zawód rodziców rolnicy

zawód zaginionego rolnik

miejsce zamieszkania zaginionego w czasie trwania akcji zatrzymania /wies, gmina, parafia/ Augustów ul. Kościuszki 26

narodowość zaginionego polska

wyznanie rzym-kat

ówczesne obywatelstwo polskie

inne dane personalne

II. Losy wojenne i powojenne / 1945r./

jakie były losy wojenne jego i jego rodziny

Przez całą wojnę w Augustowie. Część rodziny .
wywieziona do ZSRR. Stryj zabity przez sowietów
pod Grodnem.

Karta informacyjna zaginionego sporządzona przez Obywatelski Komitet Poszukiwań

Warszawa 11-VIII 87

R A D A P A Ń S T W A P R L

W lipcu 1987r obiegła kraj wiadomość o znalezieniu zbiorowej mogiły na uroczysku Wielki Bór w Puszczy Augustowskiej przy drodze Giby - Rygól.

2 sierpnia powstał w Suwałkach Obywatelski Komitet Poszukiwań Mieszkańców Suwalszczyzny Zaginionych w lipcu 1945r. którego przedstawicielami są: Piotr Bajer, Mirosław Basiewicz i Stanisław Kowalczyk.

W interesie społecznym jest by władze udzieliły temu Komitetowi wszelkiej pomocy i włączyły jego przedstawicieli w skład komisji badającej sprawę. Podwyższyłoby to w oczach opinii publicznej lokalnej i krajowej wiarygodność końcowych ustaleń komisji. Wyrażamy nadzieję, że władze nie uciekną się do żadnych kroków uniemożliwiających działania Komitetu ani do kroków represyjnych lecz przeciwnie, przychylią się do naszej opinii, o potrzebie współpracy z Komitetem.

Jacek Bystrzycki
Janusz Lipiński

Andrzej Sidor
Marian Józef Lipiński

Elżbieta Marciniowska

Roman Zieman
Janusz Onyszkiewicz
Zdzisław Topiniński

Janusz Siawski

Michał Głodowski

Arkadiusz Janowski

Roman Lott

Tadeusz Topotowski

Zofia Kuczborska

Jan Ziemiański

Janusz Kanicki

Zdzisław Topiniński

Jan Dłupski

Adam Mielnik (Michał)

Zdzisław Janus

Janusz Fedoruk

Gregorz Jaszuński

Janusz Brzuchalski

Wanda Farkowska

Wojciech Onyszkiewicz

Zofia Stefanowska

Wiktoria Woronowska

Janusz Kanicki

Wł. Kanicki - Goldfinger

Marion

Suwałki, 1987 - 09 - 05

Nr SA.I.6015/15/87

DECYZJA

Na podstawie art. 14 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 roku prawo o stowarzyszeniach /Dz.U. Nr 94, poz.808 z późn.zmian./ oraz art. 104 KPA - zakazując działalności stowarzyszenia pod nazwą "Obywatelski Komitet Poszukiwań Mieszkańców Suwalszczyzny Zaginionych w Lipcu 1945 roku".
Jednocześnie, na podstawie art. 108 § 1 KPA z uwagi na interes społeczny nadaję rygor natychmiastowej wykonalności.

Uzasadnienie

Przeprowadzone z urzędu postępowanie wyjaśniające wykazało, że z inicjatywy Obywateli: Piotra Bajera, Mirosława Basiewicza i Stanisława Kowalczyka utworzono w dniu 2 sierpnia 1987 roku Obywatelski Komitet Poszukiwań Mieszkańców Suwalszczyzny Zaginionych w Lipcu 1945 roku, którego celem jest dążenie do ułożenia listy zaginionych oraz ustalenia ich losów.

Komitet mimo niezalegalizowania działalności na podstawie przepisów prawa o stowarzyszeniach lub innych przepisów prawa rozpoczął działalność między innymi poprzez opracowanie i rozkolportowanie bez zezwolenia organów Kontroli Publikacji, Prasy i Widowisk odezwy pod nazwą "oświadczenia" dopuszczając się tym samym naruszenia obowiązującego porządku prawnego.

Niezależnie od powyższego działalność komitetu - w sytuacji gdy praktyką poszukiwań osób zaginionych zajmują się już Polski Czerwony Krzyż i Związek Bojowników o Wolność i Demokrację mogło by spowodować zakłócenie spokoju lub porządku publicznego.

W świetle art. 14 prawa o stowarzyszeniach daje to podstawę do zakazania założenia komitetu.

W związku z powyższym postanowiono jak w sentencji.

Od niniejszej decyzji służy stronom odwołanie do Ministra Spraw Wewnętrznych za moim pośrednictwem w terminie 14 dni od daty jej doręczenia.

Otrzymują:

1. Ob. Piotr Bajer
ul. Reja 76 m 2
Suwałki
2. Ob. Mirosław Basiewicz
zam. Białogóry
16-509 Pogorzelec
3. Ob. Stanisław Kowalczyk
ul. Szymanowskiego 6 m 13
Suwałki
4. o/p

DYREKTOR WYDZIAŁU

mgr Edmund Mackiewicz

Р

poszukiwania

ГЕНЕРАЛЬНАЯ ПРОКУРАТУРА
РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

ГЛАВНАЯ
ВОЕННАЯ ПРОКУРАТУРА

4 января 1995 г.
№ 509-196-94

103160, Москва, К-160

Иск. № 30

Посольство Республики Польша

123557, г. Москва,
ул. Климашкина, д. 4

При ответе сослаться
на наш номер и дату

Ваше обращение от 20 января 1994 г. о выяснении судьбы
польских граждан, задержанных в ходе войсковой операции на тер-
ритории Суwałковского уезда Польши в июле 1945 г., проверено.

Установлено, что в связи с многочисленными фактами нападе-
ний на военнослужащих Советской Армии, дислоцирующихся на терри-
тории Польши, Генеральный штаб Вооруженных Сил СССР в соответст-
вии с Указанием Верховного Главнокомандующего разработал план
проведения войсковой операции в Августовских лесах Суwałковского
уезда Белостокского воеводства Польши с целью выявления и обез-
вреживания всех формирований антисоветски настроенной "Армии
Крайовой".

В ходе операции, проводившейся войсками 3 Белорусского
фронта с 12 по 19 июля 1945 г. задержано более 7 тысяч польских
граждан и литовцев, а также изъято значительное количество ору-
жия. Большая часть местных жителей из числа задержанных после
проверки была отпущена, а 592 польских гражданина органами
"Смерь" 3 Белорусского фронта арестованы.

В отношении 575 человек из них возбуждались уголовные дела
и проводилось расследование. Анализ этих уголовных дел показал,
что арестованные являлись местными жителями и были задержаны со-
ветскими войсками при прочесывании местности в лесу и прилегаю-
щих населенных пунктах.

Непосредственно с оружием задержано 69 человек. Все 592 за-
держанных в разные периоды времени /с 1939 по 1945 гг./ являлись

членами различных формирований "Армии Крайовой", из них двое были
командирами отрядов, трое - командирами разведного звена, осталь-
ные - рядовыми.

Обвинение указанным польским гражданам не предъявлялось,
уголовные дела в суды не направлялись, и дальнейшая судьба аре-
стованных неизвестна.

Для выяснения всех обстоятельств нами проверены государст-
венные архивные учреждения Российской Федерации, однако каких-
либо данных о принятых к задержанным мерах обнаружить не удалось.

Должностные лица, отвечавшие за проведение войсковой опе-
рации, к настоящему времени умерли.

Таким образом, ввиду отсутствия необходимых документальных
данных, объективно установить дальнейшую судьбу 592 польских
граждан, арестованных во время войсковой операции соединений и
частей 3 Белорусского фронта в период с 12 по 19 июля 1945 г.
на территории Белостокского воеводства, и принятые к ним меры
воздействия, не представлялось возможным.

Заместитель Главного
военного прокурора
генерал-лейтенант

В.А. Смирнов

тел. 67-18-60
ОФИЦИАЛЬНОЕ ТЛУМАЧЕНИЕ З ЯЗЫКА РОСЫЙСКОГО НА ЯЗЫК ПОЛЬСКИ

/ксерокопия письма урzędowego з годłem и надрукіем о treści : Prokuratura
Generalna Federacji Rosyjskiej, Główna Prokuratura Wojskowa /

4 stycznia 1995 rok
№ 509-196-94
103160 Moskwa, k-160

Ambasada Rzeczypospolitej Polski
123557 Moskwa
ul. Klimaszkińska 4

Wasze pismo z dnia 20 stycznia 1994 roku dotyczące wyjaśnienia losów
obywateli polskich, zatrzymanych podczas operacji wojskowej na terenie powiatu
suwałskiego w lipcu 1945 roku, zostało rozpatrzone.

Ustalono, że w związku z licznymi faktami napadów na żołnierzy Armii
Radzieckiej, mających miejsce na terytorium Polski, Sztab Generalny Sił Zbrojnych
ZSRR zgodnie z Poleceniem Dowódcy Naczelnego rozpracował plan przeprowadzenia
operacji wojskowej w lasach augustowskich w powiecie suwałskim woj. białostockiej
celem wykrycia i unieszkodliwienia wszystkich formacji antyradziecko nastawionej
"Armii Krajowej".

Podczas operacji przeprowadzonej przez wojsko 3 Frontu białoruskiego
w dniach od 12 do 19 lipca 1945 roku zatrzymano ponad 7 tysięcy obywateli polski-
ch i litewskich, a także skonfiskowano znaczną ilość broni. Większość miejscowych
mieszkańców z ogólnej liczby zatrzymanych po przesłuchaniu została zwolniona,
a 592 obywateli polskich aresztowano przez organ "Smierś" 3 Frontu białoruskiego.

W stosunku do 575 osób wszczęto postępowanie karne i prowadzone
śledztwo. Analiza tych spraw karnych pokazała, że aresztowanymi byli miejscowi
mieszkańcy i zatrzymani zostali przez wojsko radzieckie podczas przemieszczania
renu lasu i przyległych do niego miejscowości.

Bezpośrednio z bronią w ręku zatrzymano 69 osób. Wszyscy, tj. 592 zatri-
many, w różnym okresie czasu od 1939 do 1945 roku okazali się członkami różnej
formacji "Armii Krajowej", dwóch z nich było dowódcami oddziałów, trzech - dowó-
dcami plutonu, pozostali - szeregowcy.

Oskarżenie przeciwko wymienionym obywatelom polskim nie zostało
wniesione, sprawy karne nie zostały skierowane do sądu, a dalsze losy aresztowa-
nych nie są znane.

W celu wyjaśnienia wszystkich okoliczności sprawdzono zostały przez
nas Archiwa Państwowe Federacji Rosyjskiej, jednak jakichkolwiek informacji
o zastosowanych środkach względem aresztowanych nie udało się ustalić.

Osoby odpowiedzialne za przeprowadzenie operacji wojskowej nie żyją.

Tak więc, z powodu braku dokumentalnych danych, obiektywne usta-
wienie dalszych losów 592 obywateli polskich, aresztowanych podczas operacji
wojskowej formacji 3 Frontu Białoruskiego w okresie od 12 do 19 lipca 1945 roku
na terenie woj. białostockiej, i zastosowania wobec nich środków zapobiegawczych
okazało się niemożliwe.

Zastępca Głównego Prokuratora Wojskowego - generał-podporucznik - W.A. Smirnow
- podpis nieczytelny

№ rap. 4/96
Słownictwo to jest przekładem
z oryginału w języku polskim.
Tłumacz: Włodzimierz Włodzisław Usarek
Suwałki, dnia 14.01.1995 r.
Tłumacz przysięgły z języka rosyjskiego

(mgr Włodzisław Włodzisław Usarek)

Lista Zaginionych

Lista osób zaginionych podczas oblawy augustowskiej dokonanej przez Armię Czerwoną w lipcu 1945 roku na terenie powiatów: augustowskiego, suwalskiego oraz w północnej części powiatu sokólskiego.

Lp	NAZWISKO I IMIĘ	MIEJSCOWOŚĆ SKĄD POCHODZIŁ ZAGINIONY
1	Ambrosiewicz Marian	Krasnopol
2	Andraka Marian	Mogilnice
3	Andrulewicz Janina	Bosse
4	Andrulewicz Franciszek	Bosse
5	Andrulewicz Witold	Posejanka
6	Andruszkiewicz Mieczysław	Jaziewo
7	Andruszkiewicz Stanisław	Filipów
8	Andruszkiewicz Witold	Balinka
9	Bakuniewicz Jan	Serwy
10	Baranowski Franciszek	Strzelcowizna
11	Baranowski Władysław	Gruszki
12	Barszczewski Waław	Krasne
13	Bednarski Leon	Wierśnie
14	Białous Stanisław	Wyżarne
15	Bielawski Jan	Jaziewo
16	Bielecki Aleksander	Wielki Bór
17	Biziewski Antoni	Daniłowce
18	Biziewski Józef	Krasnopol
19	Błażewicz Władysław	Balinka
20	Bobrukiewicz Jan	Karolin
21	Bobrukiewicz Józef	Karolin
22	Bobrukiewicz Stefan	Karolin
23	Bochyńska Bogumiła	Milanowizna
24	Bondzio Jan	Serski Las
25	Bondziul Stanisław	Augustów
26	Borucki Franciszek	Augustów
27	Bożewicz Kazimierz	Janówka
28	Browolej Antoni	Balenięta k/ Wołowicz pod Grodnem
29	Brozio Jan	Osińska Buda
30	Bučko Konstanty	Krasnybór
31	Bučko Stanisław	Krasnybór
32	Bujnowski Kazimierz	Ponizie
33	Buksa Mieczysław	Sokolne
34	Burzyński Antoni	Pomorze
35	Butkiewicz Ludwik	Czarniewo
36	Chalecki Zygmunt	Dębszczyzna k/ Czortkowa
37	Chełmiński Henryk	Augustów
38	Chełmiński Jan	Augustów
39	Chilicki Zygmunt	Sztabin
40	Chilicki Franciszek	Sztabin

Lp	NAZWISKO I IMIĘ	MIEJSCOWOŚĆ SKĄD POCHODZIŁ ZAGINIONY
41	Chiliński Czesław	Augustów
42	Chiliński Stefan	Serwy
43	Chlebanowski Stanisław	Jasionowo
44	Chodakiewicz Józef Stanisław	Balinka
45	Chodakiewicz Józef	Płaska
46	Chomiczewski Stanisław	Nowy Lipsk
47	Chrulski Bronisław	Pomorze
48	Cichor Mieczysław Władysław	Augustów
49	Ciechanowicz Aleksander	Augustów
50	Ciemny Leon	Sucha Rzeczka
51	Cieślukowski Stanisław	Białogóry
52	Cychanowicz Piotr	Okólek
53	Cychanowicz Stanisław	Okólek
54	Cymon Józef	Zelwa
55	Czeszkiewicz Józef	Poćkuny
56	Czokajło Antoni	Kopanica
57	Czokajło Wiktoria	Daniłowce
58	Danowski Józef	Kopanica
59	Daraszkiewicz Adolf	Jasionowo
60	Dąbrowski Franciszek Kazimierz	Żywa Woda
61	Deguć Stefan	Sejny
62	Dębski Feliks	Wizajny
63	Dobrowolska Kazimiera	Mały Borek
64	Dobrowolski Stanisław	Płaska
65	Dobrowolski Zygmunt	Kopiec
66	Domiński Jan	Raczki
67	Doroszko Zofia	Nowy Lipsk
68	Drossel Kazimierz	Sztabin
69	Duchiński Jan	Kopiec
70	Dyczewski Franciszek	Augustów
71	Dyczewski Henryk	Augustów
72	Dyjak Józefa	Krasnoborki k/ Sztabina
73	Dylnicki Piotr Jan	Karolin
74	Dytkowski Zygmunt	Cisów
75	Działdziak Stanisław	Jaziewo
76	Dzieniaiewicz Celina	Suwałki
77	Dzieniaiewicz Wanda	Suwałki
78	Dźwilewski Jan	Sobolewo
79	Fabisiak Jan	Rybol
80	Fiećko Feliks	Kopanica
81	Fiećko Stefan	Serski Las
82	Fiećko Walerian	Serski Las
83	Fiodorowicz Wacław	Kopanica
84	Filar Antoni	Augustów
85	Filipowicz Antoni	Augustów
86	Fimowicz Wacław	Dziemianówka
87	Frackiewicz Bolesław	Sucha Rzeczka
88	Galicki Stanisław	Topiłówka
89	Gąglewski Tadeusz	Suwałki
90	Gąsiorowski Antoni	Balinka
91	Gąsiorowski Edward	Balinka
92	Gąsiorowski Jerzy	Augustów
93	Giedroń Dominik	Osowy Grąd
94	Giedroń Wincenty	Balenięta k/ Wołowicz pod Grodnem

Lp	NAZWISKO I IMIĘ	MIEJSCOWOŚĆ SKĄD POCHODZIŁ ZAGINIONY
95	Gliniecki Aleksander	Stary Bród
96	Godlewski Mieczysław	Giby
97	Gołkowski Stanisław	Strzelcowizna
98	Gwoś Jan	Kamienna Nowa
99	Grabowski Józef	Filipów
100	Gramacki Stanisław	Lebiedzin
101	Gramacki Tadeusz	Jasionowo
102	Granacki Czesław	Jastrzębna I
103	Gruszewski Wiktor	Serwy
104	Gumieniak Stanisława	Suwałki
105	Gutowska Bronisława	Białogóry
106	Guziejko Antoni	Jaziewo
107	Halicki Aleksander	Serski Las
108	Hańczuk Eugeniusz	Płaska
109	Haraburda Edward	Czarny Las
110	Haraburda Eugeniusz	Jaziewo
111	Haraburda Józef	Krasnybór
112	Harasimowicz Bronisław	Rygoł
113	Hoffman Stanisław	Sztabin
114	Hołubowicz Stanisław	Kopanica
115	Hornowski Karol	Krasnybór
116	Huber Mieczysław	Augustów
117	Jadeszko Stanisław	Sejny
118	Jadeszko Zygmunt	Białogóry
119	Jągłowski Piotr	Kopiec
120	Jakubowski Feliks	Filipów
121	Jakubowski Józef	Krejwińce
122	Jakubowski Władysław	Gorczyca
123	Janczewski Franciszek	Giby
124	Janik Jan	Jaziewo
125	Janik Lucjusz	Augustów
126	Januszko Bronisław	Ponizie
127	Jarzębowicz Mieczysław	Rygoł (Osada Kanałowa Sosnówek)
128	Jatkowski Mieczysław	Augustów
129	Jaworowski Zygmunt	Serwy
130	Jedliński Władysław	Augustów
131	Jejer Henryk	Strzelcowizna
132	Jasioneł Bronisław	
133	Jungiewicz Czesław	Degucie
134	Juszkiewicz Aleksander	Dalny Las
135	Juszkiewicz Józef	Dalny Las
136	Kalinowski Bronisław	Wierśnie
137	Kalisz Wacław	Małyszówka
138	Kamiński Antoni	Kopiec
139	Kamiński Franciszek	Filipów
140	Kamiński Józef s. Antoniego	Daniłowce
141	Kamiński Józef s. Franciszka	Janówka
142	Kamiński Ludwik	Daniłowce
143	Kanty Antoni	Kamień
144	Karp Edward Józef	Jasionowo
145	Karp Leon	Jaziewo
146	Karp Stanisław s. Józefa	Krasnybór
147	Karp Stanisław	Krasnoborki k/ Sztabina
148	Karpienia Stanisław	Nowa Wieś

Lp	NAZWISKO I IMIĘ	MIEJSCOWOŚĆ SKĄD POCHODZIŁ ZAGINIONY
149	Katryniak Piotr	
150	Kazimierczyk Kazimierz	Strzelcowizna
151	Kąkiel Józef	Balinka
152	Kierejsza Józef	Łumbie
153	Kochanowski Antoni	Rygoł
154	Kolenicz Jerzy Stefan	Augustów
155	Koncewicz Jan	Serski Las
156	Koncewicz Stanisław	Iwanówka
157	Kondracki Kazimierz	Krasnoborki k/ Sztabina
158	Kondracki Paweł	Augustów
159	Kondracki Zygmunt	Motułka
160	Konopko Franciszek	Białowierśnie
161	Konopko Józef	Białowierśnie
162	Kopańko Ignacy	Ostrów Biebrzański
163	Korenkiewicz Lucjan	Kopanica
164	Korenkiewicz Lucjan s. Piotra	Leszczewek
165	Korenkiewicz Stefan	Dalny Las
166	Kornacki Jan	Rygoł
167	Korniłowicz Zygmunt	Balinka
168	Kowalewski Antoni	Wiłkopedzie
169	Kowalewski Wacław	Wiłkopedzie
170	Kozakiewicz Czesław	Jaziewo
171	Kozakiewicz Wincenty	Strzelcowizna
172	Kozłowski Jan	Giby
173	Krajeski Czesław	Czarny Bród
174	Krejczman Czesław	Giby
175	Krejczman Stanisław	Giby
176	Krupiński Szymon	Rudawka
177	Krysiuk Czesław	Krasne
178	Krysiuk Remigiusz	Krasne
179	Krysiuk Stanisław	Krasne
180	Kryzstofik Jan	Jasionowo
181	Krzywicki Jan	Krasnybór
182	Krzywosz Jan	Kamienna Nowa
183	Krzywosz Stanisław	Kamienna Nowa
184	Kubicka Jadwiga	Białorzeczka
185	Kubryn Albin	Gruszki
186	Kucharzewska Zyta	Giby
187	Kugiel Adam	Jaziewo
188	Kuklewicz Józef	Giby
189	Kukowski Franciszek Stanisław	Balinka
190	Kulbacki Jan	Płaska
191	Kulik Józef	Krasnybór
192	Kulpan Józef	Aleksiejówka
193	Kułak Józef	Małyszówka
194	Kułak Wacław	Hamulka
195	Kułak Stanisław s. Klemensa	Hamulka
196	Kułak Stanisław s. Jana	Hamulka
197	Kułakowski Kazimierz	Jaziewo
198	Kunda Edward	Jaziewo
199	Kupiński Michał	Krylatka
200	Kuryło Jan	Gruszki
201	Kuźnicki Leon	Krasnybór
202	Kuźnicki Piotr	Jasionowo

Lp	NAZWISKO I IMIĘ	MIEJSCOWOŚĆ SKĄD POCHODZIŁ ZAGINIONY
203	Kuźmicki Stanisław	Lebiedzin
204	Kuźniecowa Mikołaj	Augustów
205	Kuźniecowa Teodor	Augustów
206	Laskowski Bronisław	Daniłowce
207	Laskowski Wacław	Daniłowce
208	Leśniewski Fabian	Komaszówka
209	Lipnicki Józef	Danowskie
210	Lipski Mieczysław	Augustów
211	Lisiewicz Czesław	Krasnopol
212	Liszkowski Stefan	Suwałki
213	Luto Aleksander	Krasnopol
214	Luto Franciszek	Zaruby
215	Luto Hieronim	Zaruby
216	Luto Józef s. Kajetana	Posejnele
217	Luto Józef	Zaruby
218	Łazarska Danuta	Nowinka
219	Łazarska Eugenia	Nowinka
220	Łazarska Władysława	Nowinka
221	Łebski Franciszek	Gorczyca
222	Łejmel Józef	Grudzięwszczyzna
223	Łuckiewicz Feliks	Rudawka
224	Łozowska Anna	Nowy Lipsk
225	Makar Antoni	Gruszki
226	Makarewicz Jan	Dalny Las
227	Markiewicz Stanisław	Jastrzębna II
228	Makowski Konstanty	Rudawka
229	Makowski Konstanty s. Konstantego	Rudawka
230	Maksimowicz Bronisław	Osoczники k/ Grodna
231	Malinowski Konstanty	Białorzeczka
232	Malinowski Stanisław	Jastrzębna II
233	Malinowski Wacław	Krasnopol
234	Małkowski Lucjan	Kopiec
235	Marcinkiewicz Stanisław	Białogóry
236	Margiewicz Paweł	Ponizie
237	Markiewicz Antoni	Berżałowce
238	Markiewicz Jan	Berżałowce
239	Markowski Józef	Balinka
240	Martynko Edward	Krusznik
241	Masłowski Franciszek	Lasanka
242	Matukin Wiktoria	Suwałki
243	Matuszewski Bolesław	Nowy Lipsk
244	Matyskiela Stanisław	Jaziewo
245	Michalski Stanisław	Daniłowce
246	Michalski Czesław	Daniłowce
247	Michalski Romuald	Białowierśnie
248	Michalski Wincenty	Daniłowce
249	Michałowski Feliks	Ateny
250	Michałowski Hilary	Serski Las
251	Michniewicz Witold Piotr	Kolnica
252	Mieczkowski Antoni	Gruszki
253	Mieczkowski Józef	Gruszki
254	Mieczkowski Wincenty	Białogóry
255	Mieczkowski Witold	Gruszki
256	Mieczkowski Zygmunt	Gruszki

Lp	NAZWISKO I IMIĘ	MIEJSCOWOŚĆ SKĄD POCHODZIŁ ZAGINIONY
257	Miezio Józef	Komaszówka
258	Miezio Franciszek	Komaszówka
259	Mikołajczyk Waław	Augustów
260	Milanowski Konstanty	Pruska Wielka
261	Milewski Jan	Krejwińce
262	Milewski Stanisław	Białogóry
263	Milinkiewicz Marian	Giby
264	Milinkiewicz Stanisław	Giby
265	Miszkiel Edward	Posejnele
266	Miszkiel Eugeniusz	Iwanówka
267	Miszkiel Janina	Posejnele
268	Miszkiel Mieczysław	Iwanówka
269	Miszkiel Franciszek	Okółek
270	Miszkiel Waław	Budwieć
271	Moroz Józef s. Józefa	Białowierśnie
272	Moroz Józef s. Antoniego	Białowierśnie
273	Moroz Józef s. Michała	Giby
274	Moroz Stanisław	Sumowo
275	Mroziewski Witold	Krasnoborki k/ Sztabina
276	Mulnier Albin	Sumowo
277	Mulnier Antoni	Sumowo
278	Mulnier Bolesław	Sumowo
279	Mulnier Waław	Sumowo
280	Murawski Władysław	Kamień
281	Myszczyński Bronisław	Dworczysko
282	Myszczyński Edmund	Daniłowce
283	Myszczyński Edward	Macharce
284	Myszczyński Mieczysław	Daniłowce
285	Myszczyński Walerian	Dworczysko
286	Myszczyński Witold	Dworczysko
287	Myszczyński Witold s. Józefa	Orzechowo
288	Myśliwski Waław	Komaszówka
289	Myśliwski Zygmunt	Komaszówka
290	Nazarowski Władysław	Serski Las
291	Niedźwiecki Stanisław	Augustów
292	Niemkiewicz Stanisław	Giby
293	Nowalski Stanisław	Krasnopol
294	Nowik Aleksander	Ponizie
295	Obuchowski Edward	Lasanka
296	Obuchowski Jan	Lasanka
297	Okrągły Dominik	Mazurki
298	Okulanis Witold	Gawiniańce
299	Okuniewski Józef	Jastrzębna II
300	Olechnowicz Stanisław	Augustów
301	Olszewski Józef	Nowa Wieś
302	Omielan Waław	Suchowola
303	Orłowski Antoni	Fiedorowizna
304	Orłowski Mieczysław s. Antoniego i Bronisławy	Fiedorowizna
305	Orłowski Mieczysław s. Antoniego i Elżbiety	Fiedorowizna
306	Orzechowski Kazimierz	Augustów
307	Ostapowicz Ildefons	Kamień
308	Pachucki Antoni	Danowskie
309	Pachucki Piotr	Danowskie

Lp	NAZWISKO I IMIĘ	MIEJSCOWOŚĆ SKĄD POCHODZIŁ ZAGINIONY
310	Pacykiewicz Jan	Augustów
311	Paszkiewicz Antoni	Białowierśnie
312	Paszkiewicz Franciszek	Białowierśnie
313	Pawełko Zofia	Czarniewo
314	Pietrolaj Tadeusz	Suwałki
315	Piętko Bronisław	Jaminy
316	Piktel Rajmund	Wrotki
317	Piktel Stanisław Antoni	Wrotki
318	Plewiński Stefan	Białowierśnie
319	Podhajski Stefan	Gemzdy Polskie
320	Prawdzik Jadwiga	Ponizie
321	Pryzmont Kazimierz	Dąbrowa Białostocka
322	Przekopowski Józef	Rudawka
323	Przekopski Antoni	Daniłowce
324	Przekopski Franciszek	Daniłowce
325	Puczyłowski Franciszek	Dalny Las
326	Puczyłowski Jan	Przewięż
327	Puczyłowski Józef	Serwy
328	Puczyłowski Piotr	Sucha Rzecznka
329	Puczyłowski Tadeusz	Serwy
330	Pużyński Henryk	Augustów
331	Pycz Władysław	Czarniewo
332	Radzewicz Antoni	Berżałowce
333	Radzewicz Józef	Żwikiele
334	Radzewicz Bolesław	Zelwa
335	Rapczyński Franciszek	Białowierśnie
336	Rapczyński Stanisław	Sumowo
337	Renkiewicz Feliks	Białowierśnie
338	Rogalski Izidor	Sajenek
339	Romanowski Bolesław	Augustów
340	Romanowski Franciszek	Wiżajny
341	Romatowski Aleksander	Dziemianówka
342	Roszkowski Izidor	Kopiec
343	Roszkowski Stanisław	Kopiec
344	Rowiński Czesław	Sucha Rzecznka
345	Rowiński Mieczysław	Białowierśnie
346	Różański Romuald	Mikaszówka
347	Rudzewicz Edward	Augustów
348	Rukść Izidor	Juryzdyka
349	Rupiński Józef	Sumowo
350	Rupiński Witold	Sumowo
351	Rutkowski Bernard	Kamień
352	Rutkowski Bolesław	Filipów
353	Rutkowski Stanisław	Kopiec
354	Rutkowski Stanisław	Filipów
355	Rybakowicz Kazimierz	Jasionowo
356	Rzepecki Jan	Augustów
357	Rzepka Marian	Mogilnice
358	Sawicki Bronisław	Krasne
359	Sawicki Władysław	Krasne
360	Siarkowski Witold	Kopiec
361	Sidorowicz Stanisław	Sumowo
362	Siedlecki Antoni	Balinka
363	Siedlecki Wacław	Balinka

Lp	NAZWISKO I IMIĘ	MIEJSCOWOŚĆ SKĄD POCHODZIŁ ZAGINIONY
364	Siedlecki Władysław	Balinka
365	Siedzik Kazimierz	Małyszówka
366	Sienkiewicz Bolesław	Augustów
367	Sienkiewicz Henryk Bolesław	Raczki
368	Sienkiewicz Remigiusz	Mikaszówka
369	Sitkowska Jadwiga	Lasanka
370	Sitkowski Eugeniusz	Lasanka
371	Sitkowski Stanisław	Lasanka
372	Siwicki Zygmunt	Kopiec
373	Skrocki Julian	Karoliny
374	Skrocki Bronisław	Karoliny
375	Sobolewski Piotr	Nowinka (Gatne II)
376	Sobolewski Stanisław	Gorczyca
377	Sobolewski Władysław	Gorczyca
378	Sobolewski Wacław	Kamienna Nowa
379	Sołtys Leonard	Augustów
380	Specjall Karol Józef	Gruszki
381	Stankiewicz Piotr	Suwałki
382	Stankiewicz Stanisław	Wierśnie
383	Statkiewicz Kazimierz	Krusznik
384	Stefanowski Fabian	Mały Borek
385	Stefanowski Izidor	Pniewo Śluza
386	Stelmak Sylwester	Suchowola
387	Stelmasik Tadeusz	Augustów
388	Streczkowski Paweł	Kamienna Nowa
389	Styrcz Kazimierz Stanisław	Hołny Wolmery
390	Suchwałko Ludwik	Jaziewo
391	Surkont Stanisław	Krasnoborki k/ Sztabina
392	Sutuła Józef	Brzozowo
393	Syperowicz Stanisław	Karolin
394	Szarejko Bronisław	Giby
395	Szarejko Stanisław	Wierśnie
396	Szczytko Czesław	Jasionowo
397	Szczytko Eugeniusz	Jasionowo
398	Szczytko Kazimierz	Wolne
399	Szostyński Antoni	Sztabin
400	Szmygiel Franciszek	Jaziewo
401	Szmygel Kazimierz	Mogilnice
402	Szejkowski Józef	Augustów
403	Szumska Józefa Krystyna	Czarniewo
404	Szumski Ignacy	Mogilnice
405	Szumski Zygmunt	Mogilnice
406	Szusta Władysław	Nowa Wieś
407	Szybiński Jan	Pomorze
408	Szybiński Tadeusz	Pomorze
409	Szygiel Henryk	Augustów
410	Szymański Czesław	Krasnybór
411	Szymkuć Antoni	Krasnoborki k/ Sztabina
412	Szyper Józef	Krasnybór
413	Szyper Kazimierz	Krasnoborki k/ Sztabina
414	Szyperski Tadeusz	Kamień
415	Szypulski Jan	Filipów
416	Szyszkiewicz Stanisław	Kopiec
417	Śliwa Stanisław	Jasionowo

Lp	NAZWISKO I IMIĘ	MIEJSCOWOŚĆ SKĄD POCHODZIŁ ZAGINIONY
418	Śłużyński Józef	Gruszki
419	Świerzbiński Klemens	Jaziewo
420	Święcicki Dominik	Białogóry
421	Święcicki Stanisław	Karolin
422	Święcicki Szymon	Białogóry
423	Święcicki Wincenty	Białogóry
424	Tarasewicz Edward Piotr	Długie
425	Tarasewicz Stanisław	Długie
426	Terlecki Bolesław Bronisław	Karolin
427	Toczko Aleksander	Nowa Wieś
428	Tomkiewicz Bronisław	Serwy
429	Truszkowski Stanisław Konstanty	Janówka
430	Tujakowski Marian	Berżniki
431	Turowski Józef	Rygiel
432	Ugolik Bronisław	Kamienna Nowa
433	Ugolik Jan	Kamienna Nowa
434	Ugolik Wincenty	Kamienna Nowa
435	Ulikowski Józef	Topiłówka
436	Usnarski Jan	Jaziewo
437	Waluś Witold	Białogóry
438	Warakomski Aleksander	Leszczewek
439	Warakomski Franciszek	Nowinka
440	Wasilczyk Piotr	Gruszki
441	Wasilczyk Zygmunt	Gruszki
442	Wasilewski Antoni	Osowy Grąd
443	Wasilewski Bolesław	Osowy Grąd
444	Wasilewski Czesław	Osowy Grąd
445	Wasilewski Piotr	Wychodne
446	Wasilewski Stanisław	Osowy Grąd
447	Wasilewski Władysław	Krasnoborki k/ Sztabina
448	Wasilewski Władysław	Augustów
449	Wasilewski Wincenty	Pogorzelec
450	Waszkiewicz Ildefons	Mogilnice
451	Węgrzynowicz Marian	Daniłowce
452	Wierzbicki Leon	Sztabin
453	Wiśniewski Bronisław	Płaska
454	Wiśniewski Jan	Augustów
455	Wiśniewski Józef	Płaska
456	Wiśniewski Stanisław	Augustów
457	Wiśniewski Władysław	Płaska
458	Wnukowska Helena Aldona	Ostrów Biebrzański
459	Wnukowski Dominik	Małyszówka
460	Wnukowski Albin	Małyszówka
461	Wojno Hanna	Suwałki
462	Wojno Mieczysław	Suwałki
463	Wojtanis Mieczysław	Posejnele
464	Wołągiewicz Jadwiga	Wiżajny
465	Wołasewicz Michał	Augustów
466	Wołczek Antoni	Kamienna Nowa
467	Wołos Władysław	Dworczysko
468	Wójcik Bolesław	Ponizie
469	Wydra Władysław	Dworczysko
470	Wydrycki Jan	Turzec k/ Stołpców
471	Wysocka Aniela	Białowoda

Lp	NAZWISKO I IMIĘ	MIEJSCOWOŚĆ SKĄD POCHODZIŁ ZAGINIONY
472	Wysocka Kazimiera	Białowoda
473	Wysocki Ludwik	Białowoda
474	Wysocki Stanisław	Gruszki
475	Wyszyński Jan	Ponizie
476	Wyszyński Lucjan	Ponizie
477	Zalewski Szymon	Balinka
478	Zaraneek Władysław	Nowa Wieś
479	Zaremba Tadeusz	Suwałki
480	Zakrzewski Józef	Augustów
481	Zawistowski Józef	Wolne
482	Zaworski Piotr	Dubowo
483	Zdunko Jan	Krasnoborki k/ Sejn
484	Zieliński Antoni	Nowinka
485	Zieliński Jan	Sejny
486	Zieliński Tadeusz	Nowinka
487	Zubowicz Stanisław	Giby
488	Zysko Antoni	Krasnybór
489	Żabicki Stanisław	Zelwa
490	Żukowski Jan	Nowinka
491	Żukowski Konstanty	Kopiec
492	Żukowski Władysław	Księży Mostek
493	Żyliński Jan	Augustów
494	Żyliński Witold	Rudawka
495	Żynda Antoni	Wierśnie
496	Żywna Bernard	Komaszówka

Fotografie Zaginionych

Witold
Andrulewicz

Władysław
Barszczewski

Stanisław
Białous

Franciszek
Borucki

Kazimierz
Bujnowski

Jan
Chelmiński

Stefan
Chiliński

Zygmunt
Chiliński

Stanisław
Chomiczewski

Franciszek
Chylicki

Aleksander
Ciechanowicz

Józef
Czeszkiewicz

Jan
Domiński

Kazimierz
Drossel

Henryk
Dyczewski

Piotr
Dylaniecki

Wacław
Fimowicz

Wacław
Fiodorowicz

Stanisław
Gąlewski

Zygmunt
Jadeszko

Feliks
Jakubowski

Józef
Jakubowski

Bronisław
Januszko

Czesław
Jungiewicz

Aleksander
Juszkiewicz

Józef
Kamiński

Józef
Kamiński

Ludwik
Kamiński

Stanisław
Karp

Antoni
Kochanowski

Jerzy Stefan
Kolenicz

Paweł
Kondracki

Józef
Konopko

Lucjan
Korenkiewicz

Zygmunt
Korniłowicz

Czesław
Krejczman

Szymon
Krupiński

Zyta
Kucharzewska

Józef
Kuklewicz

Jan
Kulbacki

Józef
Kulik

Józef
Kulpan

Józef
Kułak

Józef
Kunda

Leon
Kuźmicki

Bronisław
Laskowski

Wacław
Laskowski

Józef
Lipnicki

Czesław
Lisiewicz

Franciszek
Luto

Józef
Luto

Józef
Łejmel

Anna
Łozowska

Antoni
Makar

Jan
Makarewicz

Konstanty
Makowski

Stanisław
Marcinkiewicz

Paweł
Margiewicz

Jan
Markiewicz

Feliks
Michałowski

Hilary
Michałowski

Witold
Mieczkowski

Franciszek Stanisław
Miezio

Józef
Miezio

Konstanty
Milanowski

Stanisław
Milewski

Edward
Miszkiel

Franciszek
Miszkiel

Józef
Moroz (I)

Józef
Moroz (II)

Stanisław
Moroz

Albin
Mулnier

Bolesław
Mulnier

Władysław
Murawski

Walerian
Myszczyński

Zygmunt
Myśliwski

Stanisław
Niemkiewicz

Stanisław
Nowalski

Edward
Obuchowski

Witold
Okulanis

Józef
Olszewski

Wacław
Omielan

Mieczysław
Orłowski

Tadeusz
Pietrolaj

Bronisław
Piętko

Kazimierz
Pryzmont

Jan
Puczyłowski

Józef
Puczyłowski

Tadeusz
Puczyłowski

Henryk
Pużyński

Józef
Radzewicz

Bolesław
Radzewicz

Marian
Rapczyński

Franciszek
Romanowski

Aleksander
Romatowski

Izydor
Roszkowski

Mieczysław
Rowiński

Izydor
Rukść

Bernard
Rutkowski

Stanisław
Rutkowski

Jan
Rzepka

Marian
Rzepka

Bolesław
Sidorowicz

Bolesław
Sienkiewicz

Eugeniusz
Sitkowski

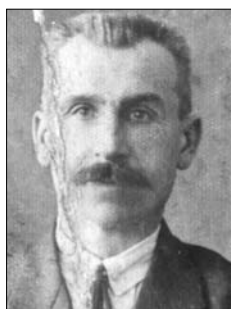
Bronisław
Skrocki

Julian
Skrocki

Wacław
Sobolewski

Władysław
Sobolewski

Karol
Specjall

Piotr
Stankiewicz

Tadeusz
Stelmasik

Paweł
Streczkowski

Ludwik
Suchwałko

Stanisław
Surkont

Stanisław
Syperowicz

Bronisław
Szarejko

Eugeniusz
Szczykło

Franciszek
Szmygiel

Kazimierz
Szmygiel

Zygmunt
Szumski

Jan
Szybiński

Tadeusz
Szybiński

Czesław
Szymański

Jan
Szypulski

Stanisław
Święcicki

Stanisław
Tarasewicz

Bronisław
Terlecki

Bronisław
Tomkiewicz

Stanisław
Truskowski

Marian
Tujakowski

Józef
Ulikowski

Jan
Usnarski

Piotr
Wasilczyk

Zygmunt
Wasilczyk

Czesław
Wasilewski

Stanisław
Wasilewski

Ildefons
Waszkiewicz

Marian
Węgrzynowicz

Leon
Wierzbicki

Józef
Wiśniewski (I)

Józef
Wiśniewski (II)

Stanisław
Wiśniewski

Jadwiga
Wołagiewicz

Michał
Wołasewicz

Antoni
Wołczek

Władysław
Wołos

Władysław
Wydra

Jan
Zdunko

Jan
Żukowski

Władysław
Żukowski

Jan
Żyliński

JAN BROZIO – 32 lata,
robotnik leśny z Osińskich
Bud. Żonaty. Aresztowany
26 lipca, po raz ostatni wi-
dziany w Cimochach.*

LEON CIEMNY – czter-
dziestoletni akowiec z Su-
chej Rzeczki. Wygarnięty
z łóżka o 4 nad ranem
15 lipca. Przez pięć dni
przesłuchiwany kolejno
w stodołach w Czarnym
Brodzie, Płaskiej. Prze-
transportowany do domu
Dowgierdów w Augustowie.
Żona zaniósła tam jedzenie
i oddała żołnierzowi, który
zaniósł je do środka, sądziła
więc, że mąż otrzyma prze-
syłkę. Niestety, zobaczyła,
jak w tym momencie pod-
jechały tyłem do budynku
dwie ciężarówki i po chwili
zapełnione wszystkimi prze-
trzymywanymi odjechały
w nieznanym kierunku.

*noty: Alicja Maciejowska

**STANISŁAW
CIEŚLUKOWSKI**
– po tym szesnastoletnim
chłopcu zostało jedyne zdję-
cie w wieku niemowlęcym.
Był to początek lipca
i obława ledwo się zaczęła.
Niczego złego nie spodzie-
wał się, kiedy maszerował
drogą wracając od stryja
do domu, czyli do Białogór.
Nikt nie wie jak i o której
godzinie zgarnięto go z dro-
gi. Domyślać się można,
że szukali jego ojca, także
Stanisława, który ukrywał się
i nie był tak łatwo dostępny
na gościńcu.

KAZIMIERA DOBROWOLSKA (z prawej), 26 lat,
urodziła się w Gruszkach a mieszkała jako żona
gajowego w gajówce Mały Borek k. Płaskiej. Mąż
był członkiem AK pseud. Fog, w czasie obławy
ukrywał się w lesie. W połowie lipca zabrano ją
z domu.

WŁADYSŁAW JEDLIŃSKI (w środku) miał w 1945 roku 18 lat. Sam należał do AK, ale był też „obciążony” rodzinie mając siostrę łączniczkę ps. „Sikorka” i szwagra partyzanta ps. „Gołąb”. W połowie lipca wstąpili po niego koledzy MIECZYŚLAW JATKOWSKI (z prawej) i Tadeusz Stelmasik, także członkowie AK. Jedliński wziął gitarę i poszli razem na zabawę. Obiecał wrócić przed godziną policyjną. Prawdopodobnie nie zdążyli – w drodze powrotnej zatrzymał ich patrol żołnierzy radzieckich. Nikt tego nie widział, a więc nie znane są okoliczności aresztowania. Znaleźli się w piwnicy u Dowgierdów, gdzie trzymano mnóstwo osób aresztowanych w czasie oblawy. Wypuszczeni później świadkowie opowiadali, że widzieli ich pobitych w śledztwie. Widzieli też, jak następnie załadowano ich na samochód ciężarowy i wywieziono w nieznanym kierunku.

LEON KARP jest jednym z 16 mężczyzn wywiezionych z Jaziewa, gdzie zwołano zebranie u sołtysa i bez chodzenia po domach zgarnięto wszystkich. Po przesłuchaniach, w których uczestniczył b. młody wówczas Mirosław Milewski, wyselekcjonowano szesnastu. M. Milewski schronił się w Jaziewie po śmierci swoich rodziców, zamordowanych przez Niemców w Lipsku i dokładnie wiedział, kto należał do AK lub Batalionów Chłopskich. Leon walczył w obronie Warszawy, z niewoli wrócił w czasie okupacji i ożenił się z Felicją, która pomagała partyzantom. Kilkoro ich dzieci zmarło.

Od lewej – MIECZYŚLAW ROWIŃSKI – 21 lat, JÓZEF MOROZ – 28 lat, FRANCISZEK KONOPKO – 25 lat – koledzy z Białowierśni.

Mietek przez całą okupację był w domu, tylko przez jakiś czas razem z Ziutkiem Konopko przebywał w lesie. Matka namawiała go, żeby się ukrył, bo aresztują młodych mężczyzn, ale nie widział powodu. W czerwcu wrócił ze szkoły i poszedł kosić koniczynę. Stamtąd go zabrali, ojca też, ale go wypuszczono. Matka jeszcze w 1989 r. łudziła się, że żyje „gdzieś u bolszewików”. Józef Moroz (junior, bo w kilka dni po nim zabrali ojca, także Józefa) – wędrował z Białowierśni do ciotki do Babanc i po drodze w Daniłowcach zgarnęli go idący tyralierą żołnierze sowieccy. Matka woziła do Suwałk jedzenie i odzież. Nie zobaczyła go ani razu. Odesłał przez kogoś kurtkę, jako już niepotrzebną. Franciszek Konopko był sołtysem w Białowierśniach. W czasie okupacji jako akowiec przesiedział 9 miesięcy w gestapo. W czerwcu 1945 r. aresztowany po raz pierwszy na kilka dni. W lipcu wyciągnęli go w nocy z łóżka, aby pokazać drogę do Paszkewicza. Po trzech kumplach z fotografii, ojcu Józefie, Józefie, młodszemu bracie Franka, Ziutku i braciach Antonim i Franciszku Paszkewiczach ślad zaginął. Na dwadzieścia jeden domów w Białowierśniach zabrano czternaście osób.

JAN KORNACKI – (pierwszy z prawej) 46 lat, robotnik leśny i rolnik w Rygolu. Związany z partyzantami w czasie okupacji. Zabrany 12 lipca z podwórza. MIECZYŚLAW JARZĘBOWICZ – (drugi z prawej) 56 lat, słuzowy z Sosnowka. Miał konia, krowy i świnie, więc nazywano go kułakiem. Pomagał partyzantom. Siedział w gestapo w Suwałkach. W połowie lipca zabrali go na „ryby”, z których nigdy nie wrócił.

Jan Krzywosz

STANISŁAW KRZYWOSZ,
(pierwszy z prawej) ,
36 lat, urodził się i mieszkał
w Kamiennej Nowej. Brat
Jan także zaginął. Żona
spodziewała się dziecka.

Mikołaj Kuźniecowa

Teodor Kuźniecowa

TEODOR I MIKOŁAJ – bracia KUŹNIECOW (na zdjęciu
siedzą na kolanach). Ich ojciec, oficer carski zginął w czasie
rewolucji, matka uciekła z synami do Polski. W momencie
aresztowania mieli 32 i 33 lata. Mikołaj był kawalerem,
a Teodor zostawił żonę i dwoje dzieci (3 i 8 lat).

MIECZYŚLAW LIPSKI, 24 lata, kawaler. Urodził się i mieszkał w Augustowie. Skończył technikum mechaniczne, był elektrykiem. W czasie okupacji należał do AK. Od dziecka bawił się z kolegą Janem Szostakiem, późniejszym szefem UB w Augustowie. Szostak wiedział o działalności Mieczysława w AK, po wojnie proponował mu pracę w UB. Rodzina wróciła po ewakuacji do pustego domu. Ledwo zaczęli się urządzać, jak w nocy 18 lipca wpadło do domu kilku żołnierzy NKWD z jednym funkcjonariuszem UB i przetrząsnęło cały dom od piwnicy po strych. Nic nie znaleźli, ale złoty zegarek zginął. Mieczysławowi nie pozwolono nawet pożegnać się z rodziną. Raz przysłał gryps, aby siostra poszła do Szostaka. Zrobiła to, ale wyrzucił ją. Przed wywiezieniem zobaczyła brata bardzo zbitego. Zachowały się kopie listów, które matkaśla do Gomułki po 1956 r. Nigdy nie otrzymała odpowiedzi.

EUGENIA ŁAZARSKA (w środku) z domu Biernacka urodziła się w 1900 r., czyli miała 45 lat. Mieszkała w Nowince. Mąż Aleksander ps. „Skorupka” był komendantem obozu partyzanckiego. Zginął w walce z Niemcami. Eugenia razem z córką Danutą były także w lesie, a młodszy synowie ukrywali się u ludzi. Po raz pierwszy aresztowana w styczniu 1945 r. i zwolniona. Ponownie przyszli po nią do domu 17 lipca

dwaj lejtnanci, jeden z NKWD. Danutę aresztowano kilka dni później w niewyjaśnionych okolicznościach. Tego samego dnia zabrano bratową Aleksandra Władysławę, również wdowę po partyzancie. Wszystkie zagięły bez śladu.

FRANCISZEK MASŁOWSKI,
EDWARD OBUCHOWSKI,
EUGENIUSZ SITKOWSKI
– z Lasanki (od lewej).

Zginęli wszyscy.

Franciszek Masłowski miał 25 lat w chwili aresztowania i był kawalerem. Przez całe życie mieszkał w Lasance. 26 lipca wyszedł rano z kosą w pole. Kiedy siostra przyszła po niego, znalazła tylko kosę. Od sąsiada dowiedziała się, że zabrali go trzej żołnierze radzieccy, a jego nie chcieli, bo za stary. Po wieloletnich poszukiwaniach rodzina otrzymała odpowiedź z Polskiego Czerwonego Krzyża, że Franciszek Masłowski syn Bolesława mieszka we wsi Samara w Stalinskim rejonie. Było to w 1959 r. Pod wskazany adres słano list za listem, ale nigdy żadna odpowiedź nie nadeszła.

WITOLD MROZIEWSKI
(z prawej), 35 lat.
Urodził się w Krasnobor-
kach, pracował w Augustowie
w RKU. W 1941 r. Sowieci
wywieźli do Krasnojarskiego
Kraju jego żonę i czworo
małych dzieci w wieku od 3
do 11 lat. Kiedy ostrzegano
Witolda przed obławą
i namawiano do ucieczki,
mówił: „Nie mam żony ani
dzieci, to mi wszystko jedno”.
W 1946 r. żona z dziećmi
wróciła do Polski, ale nie
zastała już męża, a gospo-
darstwo zabrano jej
za zadłużenia. Z 13 ha
zostało 1,5 ha.
Żona Witolda przypuszcza,
że wzięto go zamiast brata
Jana, który był partyzantem.

BRONISŁAW MYSZCZYŃSKI (z lewej) – 27 lat, rolnik urodzony i mieszkający we wsi Dworczyko. Bronisław był przez 5 lat na robotach w Niemczech, skąd przysłał fotografię z dedykacją: „Poślam wam na pamiątkę ze swem kolegim ukrajucem”. [pisownia oryg.] Bronisław był najstarszym z braci – Walerian miał 22 lata, a Witold 20. Matka wyszła ponownie za mąż za niewiele starszego

od Bronisława Władysława Wołosa. 14 lipca 1945 r. utraciła ich wszystkich. Przedtem, jak na ironię, podjęła oprawców sutym obiadem. „Goście” zgarnęli całą czwórkę pracujących przy budowie stodoły. Młodszy brat Stefan odkrył w 1987 r. groby pod Gibami i od tego zaczęła się akcja poszukiwania zaginionych.

STANISŁAW NIEDŹWIECKI, miał 24 lata. Urodził się i całe życie mieszkał w Augustowie. Z zawodu elektryk, był kawalerem. Członek AK. Jan Szostak proponował mu po wojnie, aby wstąpił do milicji. Nie zgodził się. W nocy z 16 na 17 lipca z żołnierzami sowieckimi przyszło dwóch funkcjonariuszy UB, jednym z nich był Edward Wasilewski – kolega szkolny jego siostry. Siedział w domu Dowgierdów, dokąd siostra zanosila mu jedzenie. Kobieta z domu obok widziała załadowane ludźmi odjeżdżające i powracające po godzinie ciężarówki. Z radzieckiego „półksiężycu” przyszła raz odpowiedź: „Stanisław Niedźwiecki vel Wincenty Suchocki znajduje się na terenie ZSRR. Korespondować z nim można pod numerem...”. Rodzina wysłała ok. dziesięciu listów. Nigdy żadna odpowiedź nie nadeszła.

STANISŁAW OLECHNOWICZ – to chłopiec stojący z prawej strony rodzinnego zdjęcia. Jego brat (z lewej) wrócił do Augustowa ciężko chory na gruźlicę z więzienia w Grodnie. Wkrótce zmarł. W środku siedzi ich ojciec, pan Michał Olechnowicz, który do końca był nieustraszony w poszukiwaniach syna oraz 500 mieszkańców Augustowa i okolic. W latach czterdziestych otrzymywał odpowiedzi (np. ambasady polskiej w Moskwie), że zaginieni znajdują się na liście uwieczonych i internowanych w Związku Radzieckim i podlegają ewakuacji. Albo, że repatriacja jest w toku załatwiania. Mijały lata i nikt nie wracał, ani nie odzywał się. Pan Michał był uparty i powołując się na te odpowiedzi, żądał powrotu wywiezionych. Wkrótce zaczęły nadchodzić odpowiedzi, że nikogo nie odnaleziono, a potem zniecierpliwione, że poszukiwania dały wynik negatywny i są definitywnie zakończone. Pan Michał nie ustawał do końca swoich dni.

ZOFIA PAWEŁKO całą wojnę przeżyła w rodzinnej wsi Czarniewo. Prawdopodobnie należała do AK, ale w lesie nie była. Miała 19 lat, kiedy po nią przyszli. 15 lipca, zaraz po śniadaniu, wtargnęła do domu cała gromada żołnierzy radzieckich. Przyprowadził ich kolega Zofii z pobliskiej wsi Mirosław Milewski, późniejszy generał i minister MSW. Rozpaczkujących rodziców „kolega” zapewnił, że Zofia zaraz po sprawdzeniu dokumentów wróci. Nie wróciła jednak. Początkowo trzymano ją w Kopcu, a kiedy przewożono ją do Augustowa, zamieniła parę słów z trzynastoletnim chłopcem z Czarniewa. Jedyne co zdążyła powiedzieć to to, że dwukrotnie uderzono ją w twarz przy przesłuchaniu.

ROMUALD RÓŻAŃSKI nie miał jeszcze 15 lat, mieszkał od urodzenia w Mikaszówce. Pewnego lipcowego dnia sołtys zawiadomił, że Rosjanie kazali zwołać zebranie. Romek nigdy jeszcze na takie zebrania nie chodził i nie miał na to ochoty. Starsi chłopcy kpili, że całe życie będzie się trzymał maminej spódnicy. Poszedł więc. Ale znudzony i głodny wyszedł wcześniej. Dotarł tylko do kościoła i stamtąd zawrócili go żołnierze radzieccy. Ktoś zawiadomił matkę, jeszcze zdążyła zobaczyć go. Matka błagała, żeby go wypuścili, kazali napisać podanie i żeby cała wieś podpisała, że on do niczego nie należał. Podpisy wręczono oficerowi. Ale Romek nie wrócił.

Karta z albumu rodziny SITKOWSKICH.

[z prawej rodzice z małymi dziećmi, z lewej strony te same maluchy ze starszym rodzeństwem].

Najstarsza JADWIGA, żyła jeszcze lat dziesięć, aż do lipca 1945 r. Podobnie jak młodszy brat EUGENIUSZ, na zdjęciu w mundurku szkolnym. Ich ojca STANISŁAWA, sołtysa wsi Iwanówka, żołnierze sowieccy poprosili, aby wskazał im drogę do sąsiada. Zginął tak samo, jak wzięci osobno syn Eugeniusz i córka Jadwiga.

STANISŁAW
SOBOLEWSKI,
24 lata. Kawaler.
Aresztowany razem
z ojcem Władysławem
w Gorzycy 14 lipca.

HENRYK SZYGIEL z Augustowa przeżył tylko 18 lat. Jego ojciec, rybak z zawodu, w AK miał pseudonim „Szczupak”. Przed wejściem Rosjan wyszedł z lasu i ukrywał się. Jednak Rosjanie aresztowali go w 1945 r. i wywieźli do Riazania i Ostaszkowa. Kiedy wrócił rok później, syna już nie zastał. Henryk był łącznikiem AK. Od jesieni 1944 r. do zimy 1945 r. był w milicji, ale na wiosnę odszedł. 18 lipca nocą dobijali się dwaj oficerowie radzieccy i funkcjonariusz UB. Henryk spał z bratem na strychu. Powiedzieli, że znają Henryka i zabierają. Matka zaniósła jedzenie na Zarzecze do Dowgierdów, ale nie dopuścili jej, widziała z daleka, jak pędzili go za rzekę. Następnego dnia powiedzieli, że już go nie ma. Poszła do Szostaka, którego znała – powiedział, że Rosjanie wywieźli go do Grodna.

KLEMENS ŚWIERZBIŃSKI – „Z gorącym biciem naszych serc prosimy delegację PRL, która prawdopodobnie uda się do rządu ZSRR (---) niech znajdzie chwilę czasu i zasięgnie u władz radzieckich konkretnych danych o naszych ojcach, mężach i synach” – w imieniu całej wsi Jaziewo upominała się w 1956 r. o 16 mężczyzn, w tym o swego ojca, siedemnastoletnia Krystyna Świerzbńska. Całą rodzinę Klemensa (żonę z dwuletnią Krysią, rodziców i siostrę żony) wywieziono 21 czerwca 1941 r. do Krasnojarskiego Kraju. Klemens więziony w Augustowie, uciekł z więzienia po rozbiciu go przez Niemców. Miał dużo szczęścia, bo więźniowie umieszczeni w Zarządzie Wodnym zostali wymordowani przez NKWD przed ucieczką Rosjan. Był jednym z pierwszych świadków tej masakry. Potem wrócił na wieś, prowadził gospodarstwo i walczył w AK. O losach rodziny nic nie wiedział. Kiedy odnaleźli się listownie po wojnie, próbował ściągnąć do kraju ocalałą część rodziny. Udało się. Wróciły same kobiety, ale Klemensa już nie zastały. Wraz z piętnastoma mężczyznami ze wsi Jaziewo został aresztowany na zebraniu u sołtysa i wywieziony w nieznanym kierunku. Wieloletnie poszukiwania Krystyny nie dały rezultatu.

HELENA ALDONA WNUKOWSKA „HEKUBA”

– dziewiętnastoletnia, śliczna, wesoła, pełna energii uczennica pochodziła z Grodna, mieszkała z ojcem wdowcem w Ostrowiu nad Biebrzą. Miała dwa pseudonimy: „Hekuba” i „Stokrotka” i była łączniczką między AK i BCh. Kiedy po nią przyszli, dziwnym trafem nie była w lesie, ale w domowych pieleszach, w szlafroku czytała sobie książkę. Kazali jej się ubrać i iść z nimi. Włożyła sukienkę białą w niebieskie paski uszytą z powleczenia na siennik, buty na boscie nogi i narzuciła zimowy płaszcz z fokowym kołnierzem. Na krześle pozostał szlafrok a na stole otwarta książka. Żadne poszukiwania nie dały rezultatu.

Ludwik Wysocki

Aniela Wysocka

Kazimiera Wysocka

Rodzina WYSOCKICH mieszkała przez cały okres okupacji w Białej Wodzie, oprócz ojca rodziny LUDWIKA, który, o ironio losu, był więziony w Królewcu za pomoc udzieloną jeńcom radzieckim. Wrócił wczesną wiosną 1945 r. i zajął się gospodarstwem. W konspirację zaangażowane były dwie córki, siedemnastoletnia ANIELA i starsza o kilka lat KAZIMIERA oraz ich matka. Pomagały partyzantom, a Aniela była łączniczką AK. 19 lipca w stodole przy ich domu mały oddział partyzantów zainstalował nadajnik, który został namierzony przez NKWD. Podjechało kilka ciężarówek z wojskiem, żołnierze otoczyli dom, ale uprzedzeni przez małego braciszka partyzanci zdążyli uciec. Został tylko Aleksander Gliniecki – naręczony Kazimiery. Zabrano go razem z rodziną Wysockich. Chłopca zbito za skuteczne ostrzeżenie partyzantów. Matkę zostawiono ze względu na kilkoro małych dzieci.

ANNA I MIECZYŚLAW WOJNO – ona z d. Nowicka, lat 28, on 34 lata. Ślub wzięli tuż przed wojną. Mieczysław, oficer 41 pp w Suwałkach dostał się do oflagu Ilc w Woldenbergu, do Suwałk wrócił wiosną 1945 r. Na 26 lipca przygotowywali z okazji imienin Anny i rocznicy ślubu uroczystość rodzinną. Obydwoje zostali aresztowani 24 lipca w czasie pracy w Starostwie. Podobno sam starosta przyprowadził żołnierzy NKWD. Anna spodziewała się dziecka.

BERNARD ŻYWNA
(pierwszy z lewej)
– 33 lata, rolnik z Koma-
szówki. Przyszli po niego
pod koniec lipca po aresz-
towaniu wszystkich innych.
Miał pięcioro dzieci i żona
spodziewała się szóstego.

Krzyż-pomnik w Gibach, projekt A. Strumiłło

Scenariusz wystawy:
Ewa Rogalewska

Współpraca:
Tomasz Danilecki
Paweł Kalisz
Alicja Maciejowska
Marcin Markiewicz
dr Jan J. Milewski
Andrzej Muczyński

Wydawca:
Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
Oddział w Białymstoku

Na wystawie wykorzystane zostały zdjęcia ze zbiorów:
Archiwum Państwowego w Białymstoku
Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku
oraz osób prywatnych

*Autorzy składają serdeczne podziękowania
wszystkim instytucjom i osobom,
które pomogły w zorganizowaniu wystawy*

Wydanie katalogu dofinansowano ze środków:
Starostów powiatów
sejneńskiego, suwalskiego i augustowskiego
Burmistrza miasta Augustowa
Prezydenta miasta Suwałk
Wójta gminy Giby